

Toimihenkilökeskusjärjestö STTK

käyntiosoite: Mikonkatu 8 A, 6. kerros, 00100 Helsinki
postiosoite: PL 421, 00101 Helsinki
puhelin: 09 131 521
sähköposti: etunimi.sukunimi@sttk.fi
www.sttk.fi

palkat kohdalleen
iloa työhön
aikaa elämälle

STTK:n jäsenliitot

Ammattiliitto Suora www.suora.fi	Rakennusinsinöörit ja -arkkitehdit RIA ry www.ria.fi
Ahtaus- ja Huolinta-alan Tekniset AHT www.aht-tekniset.fi	Suomen Erityisteknisten Liitto SETELI www.seteli.fi
Erytisalojen Toimihenkilöliitto ERTO www.erto.fi	Suomen Konepäällystöliitto SKL www.konepaallystoliitto.fi
Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jyty www.jytyliitto.fi	Suomen Laivanpäällystöliitto SLPL www.seacommand.fi
Kirkon Alojen Ammattijärjestö SVTL www.svtl.fi	Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer www.superliitto.fi
Liiketalouden Liitto LTA www.liiketaloudenliitto.fi	Suomen Palomiesliitto SPAL ry www.palomiesliitto.fi
Mediaunioni MDU www.mediaunioni.fi	Suomen Terveystajaliitto STHL www.terveydenhoitajaliitto.fi
Meijerialan Ammatillaiset MVL www.mvl.fi	Tehy www.tehy.fi
METO – Metsäalan Asiantuntijat www.meto-ry.fi	Toimihenkilöunioni TU www.toimihenkilouioni.fi
Palkansaajajärjestö Pardia www.pardia.fi	Vakuutusväen liitto VvL www.vvl.fi

EDUNVALVONTA

Mikko Mäenpää:
Suomi tarvitsee uuden työmarkkinamallin.
Sivut 6-7

GALLUP

Brita Järvinen:
Palkkausjärjestelmä edellyttää rahaa.
Sivut 8-9

LIITOT

Leila Lehtomäki
on STHL:n uusi puheenjohtaja.
Sivu 25

TALOUS

Veijo Ojala:
Suhdannelainat viedään käsistä.
Sivut 28-29

Toimihenkilökeskusjärjestö
STTK:n lehti

4 | 2009

sttklehti

Ulkoministeri
Alexander Stubb
kehottaa:

INNOSTU EUROOPASTA

Sivut 14-15

sttklehti

STTK-lehti
Toimihenkilökeskusjärjestö
STTK-järjestölehti
34. vuosikerta

Julkaisija
STTK ry

Päätöimittaja,
toimitussihteeri
Marja-Liisa Rajakangas

Toimitus
Käyntiosoite
Mikonkatu 8 A, 6. kerros
Postiosoite
PL 421, 00100 Helsinki

Puhelin
(09) 13 15 21

Telefax
(09) 652 367

Internet
www.sttk.fi

E-Mail
STTK:n toimiston henkilöstö:
etunimi.sukunimi@sttk.fi

STTK-lehden posti:
marja-liisa.rajakangas@sttk.fi

Ilmoitukset
Kaupalliset ilmoitukset,
myynti, tráfíikki ja laskutus:
toimitussihteeri
Marja-Liisa Rajakangas

Osoitteenmuutokset
Osoitteenmuutokset tulee
tehdä kirjallisesti omaan
jäsenliittoon – EI keskus-
järjestöön eikä lehden
toimitukseen.

Ulkoasu
Workshop Päiviä Oy

Taitto
Hansaprint: Ilkka Eskola

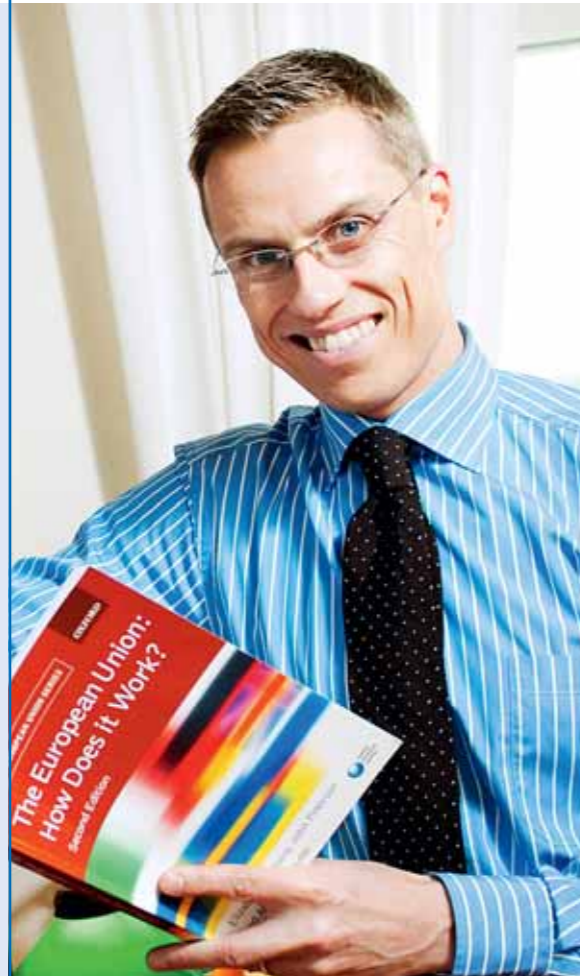
Painopaikka
HANSAPRINT 2009 /
STTK09_04
Painos 40 000

Lehden paperi
GalerieFine Silk 70g

Kannen kuva
Ulkomministeri Alexander Stubb
Kuva: Markus Sommers

Ilmestymis- ja
aineistoarkkistointi
Numero 5/2009
Aineisto 24.8.2009
Ilmestyy 7.9.2009

ISSN 1237-9921

REMES

”*Jos sosiaalinen Eurooppa tarkoittaa protektionismia, en voi sitä kannattaa. Jos se tarkoittaa pohjoismaisen yhteiskuntamallin leviämistä, kannatan sitä lämpimästi.*”

Ulkomministeri Alexander Stubbin haastattelu sivuilla 14-15.

2 Pääkirjoitus.

4 Lyhyesti.

6 Mäenpää ei kannata EK:n palkka-ankkurimallia.

Mallissa työmarkkinavalta siirtyisi yhdelle työnantajaliitolle ja yhdelle ammattiliitolle.

8 Gallup.

Mitä edessä liittokierroksella?

10 Miksi suomalaiset tutkijat on ripoteltu pitkin metsiä?

Ulkomaalaisia sijoittajia ilmiö ei innosta.

12 Yrityskaupoissa henkilöstö unohtuu.

13 Eurovaalit ovat ovelia.

Aiheesta sivuilla 13-23.

14 Stubb kehottaa innostumaan eurovaaleista.

Ulkomministeri ei hyväksy väitettä, että euroedustajilla ei ole valtaa.

16 Brysselin pitsi koskettaa kaikkia.

Aina sitä vain ei tule ajatelleeksi.

18 Entä jos emme olisi EU:ssa?

Moni asia olisi toisin ja huonomminkin.

20 Kyllä kansa tietää.

Eurogallup.

21 STTK-laisia ehdokkaita eurovaaleissa.

Jos et keksi, ketä äänestät, valitse tästä joukosta.

22 EU Nyt.

Mikä ihmeen RAPEX?

23 STTK tutki.

EU ei vakuuta suomalaisia.

24 Tätä mieltä STTK.

25 STTK-ammattilainen.

Leila Lehtomäki on STHL:n uusi puheenjohtaja.

26 Hengitä Hugo.

Tiesitkö, että viinan takia menetetään jopa 2 miljoonaa työpäivää?

27 Kolumni.

28 Talousaukeama.

30 Kirjahyllystä.

31 Ristikko.

Uinuuko Putaa, Konginkangas ja Laukaa?

STTK:n eurovaali-innostuksen herättämiseksi järjestämä Eurooppa-menestyy –aluekierros on ollut monin tavoin vaivan väärti. Ei ole aivan helppoa saada yleensä aktiivista ay-väkeä kuulemaan Euroopan ilosanomaa kun samaan aikaan mieli vetää puutarhaa kuopsuttamaan, venettä rassaamaan tai mökkiä siivoilemaan. Muista arjen vakiaskareista puhumattakaan.

Mutta väkeä riitti kaikesta huolimatta kaikkiin tilaisuuksiin ja siitä kiitos aktiivisille ihmisillemme eri puolilla Suomea.

Nyt alkavat ehdokkaiden vaalikiireet kiihtyä ja pian on edessä h-hetki eli äänestyspäivät. Ensin ennakkoon ja varsinaisena vaalipäivänä 7. kesäkuuta.

Vaikka Eurooppa voi tuntua vaikealta paketilta ja siellä päätettävät asiat etäisiltä, ei saa nostaa käsiä pystyyn. Tahdoimme tai emme, monista palkansaajille keskeisistä asioista päätetään unionin parlamentissa ja muissakin toimielimissä.

Hyvänä esimerkkinä on vanhan parlamentin loppusuoralla kiville karahtanut työaikadirektiivi. Kysymys on siitä, pitäisikö palkansaajien tehdä säännöllisesti jopa 60 tunnin työviikkoja. Kaiken järjen mukaan ei pitäisi, mutta jos emme valvo etujamme Euroopassa, niin voi joskus tapahtua.

Vaikka äänestysprosentti olisi miten alhainen tahansa, mepit valitaan silti. Ei ole yhdentekevää, ketkä Suomen joukkueeseen mahtuvat.

Käytä siis ääntäsi kesäkuun vaaleissa. Ja käytä sitä hyvään ehdokkaaseen. Älä uinu. |

Ylevätä työtä

■ Moni valmistuu näinä päivinä ammattiin. Valittavan moni samalla työttömäksi, sillä talouslama iskee myös opintonsa päättäviin. Toivottavasti nuoret eivät kuitenkaan sorru liialliseen valikointiin: mikä tahansa työ vie voiton työttömyydestä. Toimettomuus on myös varmin tapa estää omaa koulutusta vastaavaan työpaikan löytymisen pidemmällä tähtäimellä. (mlr)

Kuntaliitto:**Hätäkeskusten palvelua pelastuslaitoksille ei saa heikentää**

■ Kuntaliitto on huolissaan kuntien omistamien pelastuslaitosten asemasta ja tehtävistä. Liitto epäilee kuntien omistamien pelastuslaitosten jäävän sisäasiainministeriön pelastusosaston kehittämisen uuden hätäkeskusmallin jalkoihin.

– Pelkäämme, että hätäkeskusten toimintaa kehitetään pelkästään hätäkeskusten oman toiminnan näkökulmasta. Muut yhteistyöviranomaiset kuten kuntien pelastustoimi joutuvat tuolloin sopeuttamaan oman toimintansa muualla määriteltyihin raameihin, sanoo kehittämisspäälikkö **Markku Haiko** Kuntaliitosta.

Ministeriön aloittama hätäkeskusjärjestelmän kehittäminen on liiton mielestä hyvä alku. Tähänastinen yhteistyö pelastuslaitosten ja hätäkeskuslaitoksen välillä ei riitä. Kuntaliitto vaatii yhteistyön syventämistä ja pysyvän yhteistyöelimen perustamista.

– Tarkoituksena on, että keskinäistä vuoropuhelua lisäämällä pelastuslaitokset ja hätäkeskukset pystyisivät syventämään yhteistyötään niin, että apua tarvitseva kansalainen saisi avun mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti. Pelastustoimen kannalta on olennaista, että se saa hätäkeskuksilta tarvitsemansa palvelut ja tiedot, Markku Haiko korostaa.

– Hätäkeskusten ydintehtävä on ottaa hätäilmoitus vastaan ja välittää hälytys. Kuuluuko ydintehtävään jotain muuta ja kuka sen määrittelee, Haiko pohtii.

Ydintehtävä määritelty liian suppeasti

Ydintehtävän suppea määrittely on johtamassa siihen, että pelastuslaitokset joutuvat perustamaan erilliset järjestelmät toimintansa takaamiseksi ja kansalaisten turvallisuuden varmistamiseksi.

– Kehitys näyttää johtavan siihen, että ydintehtävä määritellään mahdollisimman suppeaksi ja tuotettavista palveluista päätetään pelkästään hätäkeskusten oman toiminnan kannalta riippumatta siitä, mitä keskusten viranomaisasiakkaat tarvitsivat, kehittämisspäälikkö Haiko moittii.

Lauri Korkeaaja STTK:n alue- ja elinkeinopoliittiseksi asiantuntijaksi

■ Valtiotieteiden maisteri **Lauri Korkeaaja** on valittu STTK:n alue- ja elinkeinopoliittiseksi asiantuntijaksi.

Korkeaaja (32) on aiemmin toiminut muun muassa Suomen Ylioppilaskuntien Liiton pääsihteerinä ja SYL:n sosiaalipoliittisena sihteerinä.

Alue- ja elinkeinopoliittinen asiantuntija vastaa STTK:n alueellisen yhteiskunnallisen edunvalvonnan sekä elinkeino- ja teollisuuspolitiikan koordinoinnista ja kehittämisestä.

Korkeaaja aloittaa STTK:ssa kesäkuun alussa.

TU, ERTO, MDU ja Suora –liittokokonaisuus ei toteudu

■ Ammattiliitto Suora, Toimihenkilöliitto ERTO, Mediaunioni MDU ja Toimihenkilöunioni TU ovat viime vuoden lopulta lähtien selvittäneet mahdollisuuksia yhdistää toimintansa. Laaja selvitystyö saatiin valmiiksi toukokuun puolivälissä.

Liitoilla on yhteinen ymmärrys yhteistyön tarpeellisuudesta, mutta selvitystyön tuloksena ei kuitenkaan esitetä liittojen toimintojen yhdistämistä. Näin ollen neljän liiton yhteinen liittokokonaisuus ei tässä vaiheessa toteudu.

Liitot korostavat, että valmistelutyö on ollut tiivistä ja se on tapahtunut hyvässä yhteistyössä. Yhteinen valmisteluprosessi syvensi liittojen suhteita ja lisäsi liittojen edustajien keskinäistä luottamusta.

Liittojen mielestä selvitystyö on ollut hyvin merkittävä prosessi. Sen seurauksena tullaan hyödyntämään uusia yhteistyön kohteita. Liittojen yhteistyö myös jatkuu edelleen tiiviinä ja sitä kehitetään aktiivisesti.

Virta jatkaa MVL:n valtuuston varapuheenjohtajana

■ Meijeritekniikko **Martin Virta** jatkaa Meijerialan Ammattilaiset MVL:n valtuuston varapuheenjohtajana. Valio Oy Kaitsorin tehtaalta tuotantovastaavana työskentelevä Virta valittiin tehtävään valtuuston sääntömääräisessä kevätkokouksessa toukokuussa.

SPAL: Huolimaton eläkeratkaisu vaarantaa turvallisuuden

■ Suomen Palomiesliitto SPAL pitää huolestuttavana valtiovarainministeriön suhtautumista pelastushenkilöstön ikääntymiskysymyksen valmisteluun. Päätöksen tekeminen on siirtynyt, eikä toistaiseksi ole esitetty mitään sellaista, joka todellisuudessa ratkaisisi ikääntymisen pelastuslaitosten toimintakyvylle aiheuttaman ongelman.

Päätös ei ole kiinni kustannuksista. Sen osoittavat sekä Palomiesliiton että Kuntien eläkevakuutuksen julkistamat laskelmat palomiesten eläkeiän palauttamisesta 55-vuoteen.

– Kysymys on valtiovalan halusta säilyttää pelastustoimen valmius. Eläkeiän palauttaminen varmistaa sen, että paloasemat pystytään käytännössä yhteiskunnan kustannuksia lisäämättä miehittämään toimintakykyisillä palomiehillä. On käsittämätöntä, että pelastuslaitosten kyky pelastaa kansalaisia halutaan vaarantaa, SPAL:n puheenjohtaja **Kim Nikula** sanoo.

Nikula myös korostaa, että palomiehet eivät tule tyytymään ratkaisuun, jossa päätös on ainoastaan se, ettei eläkeikää muuteta.

TU vaatii lisäbudjettia julkisen investointikysynnän kasvattamiseksi

■ Toimihenkilöunionin (TU) puheenjohtajan **Antti Rinteen** mielestä Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) julkistama suhdannebarometri on viimeinen varoitus valtiovalalle siitä, että sen on aika lisätä julkista investointikysyntää nopeasti.

Rinteen mukaan EK:n barometri osoittaa selkeästi, missä Suomen talouden keskeiset ongelmat ovat tällä hetkellä.

– Rakentamisessa ja vientiteollisuudessa ei ole kysyntää. Nyt olisi tärkeää, että hallitus laatii nopeasti lisäbudjetin kääntämään suuntaa. Budjettiriiheen asti ei ole enää mahdollisuutta odottaa, hän toteaa.

EK:n tuoreen barometrin mukaan teollisuudessa, rakentamisessa ja palveluissa ei uskota uuteen nousuun. Teollisuuden ja rakentamisen uusien tilausten määrä jatkaa laskuaan.

Tullin vähennysaikeet tyrmistyttävät Pardiaa

■ Hallituksen kehyspäätöksessä tehdyt leikkaukset Tullilaitoksen vuosien 2010–2011 budjettikehyksiin pakottavat laitoksen etsimään toimintansa rajuja säästökeinoja.

Palkansaajajärjestö Pardian puheenjohtaja **Antti Palola** on tyrmistynyt Tullilaitoksen tuoreesta linjauksesta päättää tämän vuoden aikana yli 120 määräaikaista virkasuhdetta.

– Tiukalla budjettikurilla kuristava valtiovarainministeriö pakottaa Tullin karsimaan henkilöstöä ja kohdentamaan henkilöstön tekemiä työtunteja järjestelmällisesti. Tuskinpa rikolliset jatkossakaan liikkuvat vain arkena ja virka-aikana, Palola sanoo.

Henkilöstön vähennyksillä tulee olemaan vaikutuksia Tullin aukioloaikoihin ja palveluverkkoon sekä jäljelle jäävän henkilöstön jaksamiseen.

Pardialainen Tullivirkamiesliitto pitää mahdollisena, että Tullin henkilöstöleikkaukset ja määrärahojen niukkuus pahimmillaan vaarantavat Nuijamaalla toteuttavan Tullin ja Rajavartiolaitoksen yhteistyön tiivistämiseen tähtäävän pilotointihankkeen. Saneeraustoimet tulevat koskemaan myös pilotointihankkeeseen erityiskoulutettua henkilöstöä.

Håkan Nystrandille Metsähallituksen kultainen ansiomerkki

■ Metsähallitus on myöntänyt METO – Metsäalan Asiantuntijat ry:n puheenjohtajalle **Håkan Nystrandille** kultaisen ansiomerkinnäkökulmaksi tunnustukseksi valtakunnan metsätalouden, luonnonsuojelun ja luonnonvarojen monikäytön hyväksi tehdystä työstä.

Metsähallituksen pääjohtajan **Jyrki Kankaan** perusteluissa todettiin, että Håkan Nystrand on Meton puheenjohtajana ollut aktiivinen metsävaikuttaja, joka on tuonut metsäkeskusteluun tasapainoa ja ammatillisuutta. Henkilöstönäkökulma on luontevasti ollut esillä, mikä on luonnollisesti tärkeää Metsähallitukselle ja sen henkilöstölle.

Suomalainen metsätalous on päässyt Nystrandin kansainvälisen toiminnan kautta esille metsällisissä ammattijärjestöyhteisöissä ja laajemminkin myös EU:n elimissä. Henkilöstön edunvalvonnassa Nystrand on kyennyt maltillisesti ottamaan huomioon sekä henkilöstön että työnantajien näkökulmat. Monissa yhteyksissä, muun muassa viime aikojen valtionhallinnon kehittämishankkeissa, Nystrand on tuonut esille Metsähallitukselle tärkeitä näkökulmia ja vaikuttanut hyvien ratkaisujen syntymiseen, todettiin perusteluissa.

Monilla meistä on 90-luvun laman kokemukset muistissa. Kun siitä selvitettiin, hoettiin väitettä, jonka mukaan toista lamaa ei tarvitse kokea. Mutta nyt sitä taas eletään. Toivo paremmasta hämmöittää kaukana tulevaisuudessa.

Ennen talouden sulusta meillä oli 14 lihavaa vuotta. Suomessa ja muualla vannottiin markkinavoimien nimeen. Yhtiöliberalistit saarnasivat yksilöllisyydestä, ahneudesta ja markkinavoimien kaikkivoipaisuudesta.

Markkinoiden näkymättömän käden nimiin vanhoja oli paljon. Termi on kotoisin parin sadan vuoden takaa. Termin lanseerasi kansantaloustieteen isä Adam Smith. Smithin mukaan markkinoiden on aina annettava toimia vapaasti. Täydellisen kilpailuteorian idea on saanut monet kysymään, mihin tämä kaikki johtaa? On kysely aiheellisesti mammonan moraalien perään.

Lama ja kasvava työttömyys ovat nostaneet keskustelun arvoista, oikeudenmukaisuudesta ja moraalista.

Arvokeskustelua ei tarvita yksinomaan talouden ja rahoituksen vuoksi. Tarvitsemme jatkossa keskustelua siitä, mitkä ovat suomalaisen yhteiskunnan ja myös Euroopan unionin arvot ja päämäärät.

Yhteiskunnassa tarvitaan pelisääntöjä. Väärinkäyttäjät ja vapaamatkustajat on otettava tarkkaan syyniin.

Filosofi Platon muotoili oikeudenmukaisuuden pari tuhatta vuotta sitten seuraavasti: ”Oikeudenmukaisuus toteutuu yhteiskunnassa silloin, kun jokainen tekee oman velvollisuutensa.” Joidenkin mielestä oikeudenmukaisuus on vain pelkkää järjestyksen ja kurin pitoa. Toisten mielestä oikeuksien puolustaminen tarkoittaa etuoikeuksien puolustamista.

Olemme jättämässä taaksemme yksilöllisyyden vuosikymmenet. Yhteiskunnassa vaihtelevat yhteisölliset ja yksilölliset arvot. Yksilölliset arvot korostavat yksityistyneitä, kulutuskeskeistä elämäntapaa ja äärimmillen se on viety omaan napaan tuijottavaksi narsistiseksi elämäntyyliksi.

Nyt on selviä merkkejä uudesta osallistumisaallosta. Sosiaalinen vuorovaikutus ja kollektiivinen toiminta ovat palautumassa niille kuuluvaan arvoon.

STTK tukeutuu seuraaviin arvoihin: avoimuus, tasa-arvo, ennakkoluulottomuus ja välittäminen. Kun pidämme niistä kiinni, pystymme turvaamaan jäsenkuntamme tulevaisuuden ja elämänlaadun. |

Kolumni

Yhteisöllisyys tulee takaisin

matti.hynynen@sttk.fi

Puheenjohtaja *Mikko Mäenpään* mielestä Elinkeinoelämän keskusliiton esittämä palkka-ankkurimalli ei voi toimia työehtoneuvottelujen pohjana. Mallissa jokin vientiteollisuuden liitto ja työnantaja sopisivat kustannusvaikutuksen tasosta, jota muiden pitäisi omissa sopimuksissaan noudattaa.

Mäenpää ei hyväksy ajatusta, jossa työmarkkinavalta siirtyisi yhdelle työnantajaliitolle ja yhdelle ammattiliitolle.

Mäenpää tyrmää palkka-ankkurin

– Malli ei voi olla sitova, ainoastaan ohjaava ja vientialojen tilannetta kuvaava. Jos tällä kierroksella ei saada aikaan laajempaa rypästä, joka johtaa jonkinlaiseen minitupoon, palkka-ankkurin toimiminen on kyseenalainen juttu, Mäenpää sanoo.

Hän muistuttaa, että tuotantoaloilla on tälläkin hetkellä hyvin erilaisia ja -tasoisia sopimuksia.

– Myös tarpeet vaihtelevat. Työvoiman kilpailutilanne on erilainen. Esimerkiksi teollisuudessa eri alojen merkitys Suomelle on kovassa muutoksessa. Samaan aikaan palvelualoja pidetään merkittävänä tulevaisuuden tekijänä teollisuuteen verrattuna.

Tällaisessa muutoksessa on Mäenpään mielestä vaikea ajatella, että yksittäinen liitto pystyisi päänavauksella ohjaamaan muita liittoja sitovasti.

Palkka-ankkuri tupoa sitovampi

– Palkka-ankkurimallin rakentaminen kestäväksi ja toimivaksi järjestelmäksi edellyttäisi palkansaajien ja työnantajajärjestöjen avointa keskustelua, Mäenpää katsoo,

Hänestä parempi ratkaisu olisi talouspolitiikan ja työmarkkinapolitiikan yhteensovittaminen siten, että otettaisiin huomioon yritys- ja toimialakohdainen tilanne sekä kansantalous.

– Ensin pitäisi pystyä sopimaan kaikille suomalaisille jonkinlainen ostovoiman korotus. Loppu neuvoteltaisiin toimialakohtaisten tilanteiden mukaan ja joustoa haettaisiin sitä kautta.

Mäenpään mielestä elinkeinoelämän palkka-ankkurimallissa tavoitteet joutaisivat jopa ojasta allikkoon.

– Malli joustaisi ja seuraisi toimialojen taloudellista tilannetta ja tuottavuutta heikommin kuin tulopoliittinen kokonaisratkaisu.

Mäenpään mielestä palkka-ankkuri johtaisi jopa tulopoliittista ratkaisua keskitetympään työmarkkinamalliin.

Nousuun uusi käsikirjoitus

Mäenpään mukaan nyt voi vain ”hurskaasti toivoa”, että tämän liittokierroksen jälkeen työmarkkinaosapuolet istuisivat yhteiseen pöytään miettimään tulevaa suomalaista sopimusmallia.

- Jos emme kykene keskellä historiallisen syvää kriisiä tekemään työmarkkinaosapuolten kesken tai yhdessä hallituksen kanssa edes yhteistä käsikirjoitusta sopimusten tavoitteista, voimme olla huolissamme.

- Meillä on aika paljon varjeltavaa. Nyt pitäisi miettiä, onko meillä tulevaisuudessa käytössä pelkästään tämä EK:n ajama liittomalli.

– Sen hakeminen ei onnistu, jos EK ei osaa sanoa muuta kuin ”ei käy”.

Mäenpään mielestä on tärkeää, että palkansaajajärjestöillä on selvä käsitys, millä suomalaisen yhteiskunnan seuraava menestyskäsikirjoitus tehdään, kun maa lähtee nousuun.

– STTK:lla pitää olla selvät sävelet, mikä tulevaisuudessa on julkisen ja yksityisen sektorin työnjako ja miten julkista sektoria uudistetaan.

Uusi malli yhteisestä pöydästä

Mäenpään mielestä yhteydet palkansaajajärjestöjen ja kaikkien poliittisten ryhmien välillä on syytä säilyttää, jotta palkansaajat voivat osallistua keskusteluun.

– Meillä on hyviä kokemuksia vuoropuhelusta työmarkkinajärjestöjen kesken ja hallituksen suuntaan. Ne ovat toimineet hyvin.

Mäenpää uumoilee, että laman jälkeen poliittiset päättäjät ja elinkeinoelämä hakevat uutta käsikirjoitusta, jolla Suomi menestyy maailmanmarkkinoilla. Myös työmarkkinajärjestöjen pitää saada sijansa samasta pöydästä.

– Vaikeuksista huolimatta meidän on pystyttävä pitämään keskusteluyhteys myös elinkeinoelämän kanssa. Meidän on pystyttävä tekemään yhteiskunta-, elinkeino- ja koulutuspoliittisia aloitteita, jotta meillä on jotakin annettavaa.

Suomi voi jäädä muun EU:n jalkoihin

Mäenpää pelkää, että Suomi on menossa talouskriisissä tilanteeseen, jossa lama kohtelee meitä huonommin kuin muita EU-maita. Syynä on Suomen viennin kriisiytyminen muita Euroopan maita paremmin.

– Tässä on vaarana, että rupeaa kaipaamaan vanhoja aikoja. Mutta ei pidä katsoa taakse vaan eteenpäin, Mäenpää opastaa.

Hänen mielestään tupot toimivat hyvin. Niissä kyettiin yhdistämään tuottavuus, kilpailukyky, ostovoivan kehitys ja työrauha. Mäenpää korostaa kuitenkin, ettei STTK haikaile tupojen perään.

– Sopimuspolitiikalle on silti asetettava ehtoja. Globaalitalouden työmark-

kinaratkaisuisissa kansallinen intressi on tärkeä. Tuottavuutta on arvioitava uudelleen.

Kriisissä tarvitaan konsensusta

Mäenpään mielestä esimerkiksi työllisyysmäärärahojen pitäisi olla ihan eri luokkaa kuin ne tänä päivänä ovat.

– Ainakin tässä voin kritisoida hallituksen linjaa. Työllisyysmäärärahojen nostamisella voisimme välttää tilanteen kärjistymistä.

Mäenpään mielestä Suomessa ollaan menossa kohti hajautetumpaa työmarkkinoiden sopimusmallia, itse asiassa siinä ollaan jo.

– Jos emme kykene keskellä historiallisen syvää kriisiä tekemään työmarkkinaosapuolten kesken tai yhdessä hallituksen kanssa edes yhteistä käsikirjoitusta sopimusten tavoitteista, voimme olla huolissamme. Hukkaako Suomi nyt pahimman kriisin kynnyksellä konsensuskykensä, Mäenpää kysyy.

Liitoilla on paljon varjeltavaa

STTK:n pitää Mäenpään mielestä pystyä liittokierroksella pitämään huolta siitä, ettei yksikään jäsenliitto joudu tilanteeseen, jossa jäsenten ostovoimaa ei turvata, vaan palkkoja yritetään jopa leikata.

– Meillä on aika paljon varjeltavaa. Nyt pitäisi miettiä, onko meillä tulevaisuudessa käytössä pelkästään tämä EK:n ajama liittomalli, Mäenpää pohdii.

Hänen mielestään palkansaajapuolella pitäisi ajatella niin, että liittokierroksella sopimuskaudet mitoitettaisiin päättymään suunnilleen samaan aikaan.

– Se tarjoaisi meille mahdollisuuden edes pohtia palkansaajien voimien yhdistämistä työelämän uudistamiseksi ja joidenkin muidenkin asioiden hoitamiseksi. |

Valtuutetut ennustavat vaikeaa liittokierrosta

Kysyimme STTK:n valtuuston edustajilta näkemyksiä tulevasta liittokierroksesta ja liittojen keskeisistä tavoitteista.

”Erittäin haastavaa”

Heikki Kannianen, Vakuutusväen liitto: Palkkakeskustelu nousee kärkeen

■ Vakuutusväen liiton valtuutettu Heikki Kannianen kuvaa edessä olevaa liittokierrosta mielenkiintoiseksi tässä taloudellisessa tilanteessa.

– Vaikka vakuutusalamalla on sopimus vielä tovin voimassa, syksyllä ovat edessä neuvottelut palkankorotuksista. Veikkaan että neuvotteluista tulee erittäin haastavat.

Kanniaisen mukaan työnantajien julkisuudessa väläyttelemä nollalinja ei sovi VvL:lle missään tapauksessa.

Yksi liiton keskeisistä tavoitteista tulevissa neuvotteluissa on palkkakeskustelun kehittäminen.

– Sitä on nyt keväällä harjoiteltu uutena asiana ensimmäistä kertaa. Neuvottelut kulminoituvat siihen, mitä jaettavaa palkkakeskusteluissa syksyn kierroksella on.

– Asialistalla on myös pienempiä tekstikysymyksiä, mutta palkkakeskustelun ympärille neuvottelut näyttävät kiertyvän.

Liittokierroksen etuna Kannianen pitää sitä, että neuvotteluissa päästään pureutumaan alakohtaisiin sopimusteksteihin, mihin tupokierroksilla ei ole pystytty.

Hän kannattaa alojen välistä koordinaatiota myös liittokierroksella.

– Ilman muuta. Eihän täällä yksin pärjätä. |

”Yhtään ei tiedä, mitä on tulossa”

Marja Nieminen, SuPer: Nollalinja ei käy

■ Lähi- ja perushoitajaliiton Marja Nieminen kuvaa tilannetta ennen liittokierrosta hämmentäväksi.

– Yhtään ei voi tietää, mitä sieltä on tulos, kun välillä on puhuttu tuposta ja nyt taas lähdetään liittokierrokselle.

Edessä olevien neuvottelujen pahimmaksi mahdolliseksi ongelmaksi Nieminen nostaa sen, saadaanko niissä riittävät palkankorotukset.

– Ettei mennä nollalinjalle.

Liittokierroksella Nieminen uskoo SuPerin pystyvän ajamaan tupoja paremmin omia asioitaan.

Tärkeimmäksi tavoitteeksi hän nostaa palkankorotukset.

– Hoitoalalle pitää saada reilut korotukset, vaikka tuskin siihen päästään, mitä viime kierroksella saatiin. Hoitoalalta puuttuu myös ihmisiä. Ala pitäisi saada houkuttelevammaksi.

Nieminen kannattaa liittojen välistä koordinaatiota liittokierroksella.

– Yhteistyötä tarvitaan. Esimerkiksi hoitoalalla kaikkien liittojen yhteinen tavoite pitää olla alan houkuttelevuuden parantaminen. |

”Julkista puolta laitetaan maksumieheksi”

Pirkko Karttunen, Jyty: Työssä jaksamista tuettava

■ Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliiton STTK:n valtuustossa istuva Pirkko Karttunen ennustaa liittoneuvotteluista vaikeita.

– Mitä olen julkisuudesta seurannut, niin kovasti julkista puolta ollaan laittamassa maksumieheksi. Meidän ei joidenkin puheiden mukaan pitäisi saada oikeastaan mitään, koska joka paikassa menee huonosti.

Karttunen muistuttaa kuitenkin, että kun yhteiskunnassa menee huonosti, palveluita tarvitaan enemmän.

– Ainakaan tarve ei vähene. Tarvitaan enemmän niitä, jotka palveluita tuottavat. Ja kyllä työntekijät julkisella sektorillakin ansaitsevat palkankorotuksensa.

Karttunen mukaan liittoneuvotteluja hankaloittaa etenkin julkinen talous.

– Tietysti vaikuttaa myös viennin huono veto. Keskeistä on, löytyykö yksityisellä puolella maksuvaraa.

Jytyläiset odottavat Karttusen mukaan ”jonkinlaisia palkankorotuksia jollakin aikavälillä”.

– Myös jaksamista työssä pidempään pitäisi tukea. Viime eläkeratkaisussa tullut superkarttuma on tuntunut lisäävän jaksamista. |

”Kierroksesta tulossa rankkaa”

Ritva Väyrynen, ERTO: Vahvat pärjäävät, heikot jäävät jalkoihin

■ Erityisalojen toimihenkilöliiton ERTOn Ritva Väyrynen ennustaa rankkaa liittokierrosta.

– Näkihän sen viime kerrallakin. Ja kun maailma nyt makaa tällä mallilla, hankalat neuvottelut ovat edessä.

Liittoneuvottelujen pahimmaksi ongelmaksi Väyrynen pelkää nousevan sen, että laatukysymyksiä ei ehkä saadakaan eteenpäin.

Väyrynen arvelee, että liittokierroksella pärjäävät ne, joilla on voimaa.

– He pääsevät neuvottelemaan paremmista palkoista. Heikommat saattavat jäädä jalkoihin.

ERTOn keskeisiä neuvottelukierroksen tavoitteita ei Väyrysen mukaan ole vielä asetettu.

Väyrynenkin kannattaa liittokierroksella eri alojen ja liittojen yhteistyötä ja yhteisten tavoitteiden koordinaatiota.

– Ilman muuta yhteistyötä tarvitaan. |

”Uusi palkkausjärjestelmä voi kariutua”

Brita Järvinen, Suora: Panostusta alakohtaisiin asioihin

■ Ammattiliitto Suoraa STTK:n valtuustossa edustava Brita Järvinen arvelee, että liittokierroksen neuvotteluista tulee vaikeat.

– Vielä ei voi tietää, löytyykö ratkaisuja. Hankalia ovat ainakin palkankorotukset.

Liittokierroksen etuna Järvinen pitää sitä, että pystytään sopimaan alakohtaisista asioista.

Suoran keskeisiin tavoitteisiin Järvinen listaa ainakin rahoituspuolen palkkausjärjestelmän.

– Se oli nyt meillä ensimmäistä kertaa. Siihen pitäisi saada lisää rahaa tai muuten se saattaa kariutua, Järvinen pelkää.

– Kun palkkausjärjestelmä on nyt saatu uudistettua, se ei lähde toimimaan, ellei siihen saada lisää.

Järvinen mielestä eri alojen ja liittojen koordinaatiota tarvitaan neuvotteluissa.

– Koordinaatiota ja yhteistyötä on oltava. Tavoitteita on asetettava yhdessä. |

”Yhteistyötä kaikkien sopimusalojen kanssa”

Paula Koskinen, Toimihenkilöunioni: Neuvotteluvalmiudet ovat kunnossa

■ Toimihenkilöunionin edustajana STTK:n valtuustossa istuvan Paula Koskisen mukaan liitolla on neuvotteluvalmiudet kaikilla sen sopimusaloilla, mutta kaikilla ei ole vastapuolta, jonka kanssa neuvotellaan.

– Nollalinjalle emme lähde emmekä palkkojen alennuksiin, kuten Elinkeinoelämän keskusliitto on esittänyt.

Koskisen mukaan TU:n päätavoitteena liittokierroksella on ostovoiman kasvu.

Koordinaatiota ja liittojen yhteistyötä tarvitaan Koskisen mukaan myös liittokierroksella. Hän viittaa muun muassa rakenteilla olevan uuden toimihenkilöliiton liittoihin, johon ovat tulossa TU:n lisäksi mukaan ERTO, Ammattiliitto Suora ja Mediaunioni.

– Teemme yhteistyötä kaikkien sopimusalojen kanssa, mutta ainakin näiden neljän liiton kesken. |

Suomalainen tutkimus ei kiinnostakaan ulkomaista pääomaa

Ulkomaisten yritysten osuus Suomessa tehtävästä kaupallisesta tutkimuksesta on alle 20 prosenttia. OECD-maista Suomen taakse jäävät vain Turkki ja Japani.

Suomalaisella tutkimuksella on sama ongelma kuin teollisuudella. Se ei ole ulkomaalaisten sijoittajien mielestä houkutteleva kohde. Näin siitäkin huolimatta, että Suomessa tutkitaan paljon ja hyvin. Suomessa bruttokansantuotteesta tutkimukseen käytetään 3,5 prosenttia – ohi ajavat vain Ruotsi ja Israel. Myös tutkijoita on meillä väestöön suhteutettuna enemmän kuin missään muualla.

Etlatiedon toimitusjohtaja **Pekka Ylä-Anttila** kertoo, että suomalaisten yritysten tuotannosta ja tutkimuksesta noin 45 prosenttia tehdään ulkomailla. Ulkomaisten yritysten panokset Suomeen edustavat kuitenkin vain alle 20 prosenttia täällä tehdystä kaupallisesta tutkimuksesta. Suurin osa siitä suuntautuu ITC-alalle sekä metalli- ja koneenrakennusteollisuuteen. Ulkomaisen tutkimuspääoman suhteellinen määrä on Suomessa selvästi alle OECD-maiden keskitason. Vähemmän ulkomaisia tutkimusinvestointeja tehdään vain Japaniin ja Turkkiin.

Miksi Ruotsi, miksi ei Suomi?

Suomalaiset yritykset ovat siis kansainvälistyneet hyvin. Samaa ei voi sanoa tutkimuksesta. Miksi näin?

Suomen Akatemian arviointi ja kehittämisjohtaja **Paavo Löppönen** mukaan yksi syy löytyy historiasta. Esimerkiksi Ruotsi loi omia kansainvälisiä tiedeverkostojaan jo suurvaltakaudella lähes 400 vuotta sitten. Nykyisin Ruotsi jakaa Nobel-palkinnot. Ruotsalaiset ovatkin keskeisessä asemassa eurooppalaisessa tutkimusyhteisössä.

– EU-jäsenyys on toiminut ponnahduslautana suomalaisen tutkimuksen kansainvälistymiseen. Jo lyhyen EU-jäsenyyden aikana on kansainvälistyminen edennyt hurjaa vauhtia. Silti Suomessa ollaan totaalisesti eri tasolla kuin Ruotsissa, Tanskassa, Hollannissa, Englannissa tai Sveitsissä. Niillä kansainvälisyys on perinteissä tiiviisti kiinni. Meille se ei ole niin luontevaa. Suomi on ollut monin tavoin umpinaisen yhteiskunta, sanoo Löppönen.

Pekka Ylä-Anttila näkee syynä myös sen, että Suomi on pieni ja syrjäinen maa. Sellaisen on vaikea olla houkutteleva.

Tutkijoita pitkin metsiä

Suomessa ulkomaalaisia opiskelijoita on vähän, jatko-opiskelijoita vielä vähemmän. Ulkomaalaisia tutkijoita Suomessa on OECD-maista kolmanneksi tai neljänneksi vähiten. Mikäli EU:n ulkopuolisilta opiskelijoilta aletaan periä lukukausimaksua, ei se Löppösen mielestä ainakaan edistä suomalaisen tiedemaailman kansainvälistymistä.

Ylä-Anttila näkee asiassa myös toisen puolen. Maksullisuus voisi nostaa koulutuksen arvotusta. Lisäksi koulutuksesta voisi tulla vientituote.

– Jos yliopistoissa on sisäänpäin kääntynyt ilmapiiri, niin sitä se on silloin helposti myös kaupallisella puolella. Nämä asiat korreloivat keskenään, sanoo Pekka Ylä-Anttila.

Paavo Löppönen ei usko, että Suomen kansainvälistä kiinnostavuutta nostetaan myöntämällä verohelpotuksia tai maksamalla suuria palkkioita ulkomaalaisille huippututkijoille.

Yksi keino Suomen kiinnostavuuden lisäämiseksi olisi panostaa tutkimuslaitteistoon, toinen helpottaa kriittisen massan muodostumista, eli saattaa useampia tutkijoita saman katon alle. Jos yksiköt olisivat isompia, niiden olisi helpompi hankkia myös kalliita laitteita. Tämä nostaisi suoritusastoa, monipuolisuutta ja sitä kautta myös näkyvyyttä.

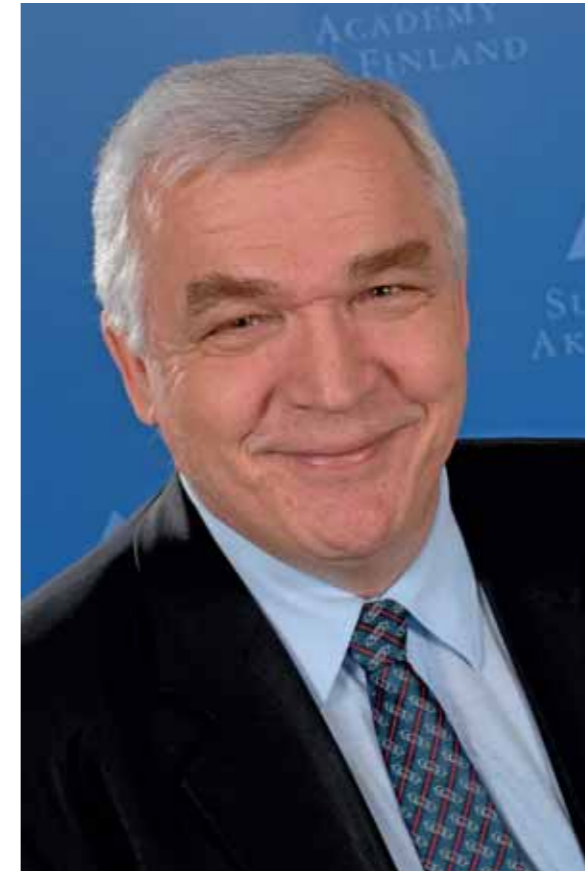
– Ihmisten lahjakkuus pääsee parempaan käyttöön, jos heillä on muita lahjakkaita ihmisiä ympärillään. Meillä tutkijat on ripoteltu pitkin metsiä. Suomessa yhdellä laitoksella voi olla professori, kaksi apulaisprofessoria ja pari assistenttia. Maailmalla yhdessä yksikössä voi olla 50 professoria ja 100 apulaisprofessoria, sanoo Löppönen.

Jotta suhteellisuudentaju säilyisi, pitää muistaa, että Suomessa tehdään kaikesta maailman tutkimuksesta vain 0,6 prosenttia. Monessa maassa korkeatasoista tutkimusta saa myös edullisemmin kuin Suomesta.

Verohelpotukset ja huippupalkat eivät auta

Löppönen ei usko, että Suomen kansainvälistä kiinnostavuutta nostetaan myöntämällä verohelpotuksia tai maksamalla suuria palkkioita ulkomaalaisille huippututkijoille. Sen sijaan sillä, että tutkijoille maksettaisiin kautta linjan asiallisia palkkoja, olisi vaikutusta. Ylä-Anttilakaan ei usko, että ongelma olisi yksin rahalla ratkaistavissa. Hänestä olisi kuitenkin hyvä, jos tänne tuleville huippututkijoille voitaisiin maksaa kansainvälisesti kilpailukykyisiä palkkoja.

– Tutkijoiden palkat ovat Suomessa todella onnettomia. Tätä on perusteltu sillä, että tutkimus vetää joka tapauk-

Ihmisten lahjakkuus pääsee parempaan käyttöön, jos heillä on muita lahjakkaita ihmisiä ympärillään. Meillä tutkijat on ripoteltu pitkin metsiä. – Paavo Löppönen

sessä ihmisiä puoleensa ja etteivät tutkijat välitä mammonasta. Ei se ole näin, sanoo Löppönen.

Suomen Akatemian tavoite on lisätä suomalaisen tutkimuksen näkyvyyttä maailmalla. Kotimaisia voimia kootaan laajalla rintamalla yhteen. Tavoitteena on saada rahaa ja suurempia tutkimusyksiköitä. Tätä varten Suomen Akatemia on ollut perustamassa strategisen huippuosaamisen keskittymiä (SHOK), missä samoja asioita tutkivat yksiköt eri puolilla Suomea ja maailmaa toimivat yhteistyössä. Painopistealueita on kuusi: energia ja ympäristö, metallituotteet ja koneenrakennus, metsä, tietotekniikka, viestintä ja palvelut, rakennettu ympäristö sekä terveys ja hyvinvointi.

Löppönen ei usko, että Suomessa tutkittaisiin sinällään vääriä asioita. Sen sijaan hän uskoo, että SHOKin painopistealueilla suomalainen tutkimus saavuttaa vielä merkittäviä tuloksia. Samoilla linjoilla liikkuvat Ylä-Anttilan ajatukset. Tutkimuksen jalostuminen menestyväksi tuotteeksi edellyttää ympärilleen alan teollisuutta.

Vahvaa osaamista Suomessa on etenkin metsä-, metalli- ja koneenrakennusteollisuudessa. Käänteinen esimerkki on lääketeollisuus, jossa tutkimus on maailman huippua, mutta joka ei kuitenkaan ole poiknut suomalaisia menestystuotteita. Syynä tähän on se, ettei ole olemassa vahvaa suomalaista lääketeollisuutta.

Suomalaiset pystyvät Suomessa

Jos Suomi ei kiinnostakaan ulkomaalaisia tutkijoita, niin ei suomalaisia tutkijoitakaan ulkomaat kiehdo. Ylä-Anttilan mukaan suomalaisia tutkijoita lähtee maailmalle vähän. Itse asiassa vuosi vuodelta vähemmän. Se ei ole hyvä asia.

– Jos yliopistoissa on sisäänpäin kääntynyt ilmapiiri, niin sitä se on silloin helposti myös kaupallisella puolella. Nämä asiat korreloivat keskenään. Mikäli Suomi ei ole mukana kansainvälisessä kanssakäymisessä, niin on riski, että suomalaisen tutkimuksen taso laskee. Se on vakava asia, sanoo Ylä-Anttila. |

Työntekijät ovat heikoilla yrityskaupoissa

Työntekijöiden asema yrityskaupoissa ja liikkeenluovutuksissa on Suomessa huono. Aiheesta väitöskirjan tehneen *Helena Lamponen* mukaan työntekijöillä ei ole sananvaltaa yrityskaupoissa, vaikka he kohtaavat niiden seuraukset.

– Työntekijän suojeluperiaate ei käytännössä toteudu yritysjärjestelyissä, jotka johtavat Palkansaajien tutkimuslaitoksen **Eero Lehdon** mukaan tavallisesti työvoiman vähennyksiin. Yritysjärjestelyt antavat mahdollisuuden myös työsuhteen ehtojen heikennyksille, Lamponen kertoo.

Hänen mukaansa työntekijöiden asema on lainsäädännön suojelutavoitteesta huolimatta yleensä heikko.

– Se johtuu esimerkiksi kauppa- ja työoikeuden erillisyydestä. Ne säännöstelevät eri alueita ja suojaavat eri kohteita. Käytäntö osoittaa, että suojeluperiaate on yritysmaailmassa vesittyntä, Lamponen kertoo.

Siksi kilpailukyvyyn kehittämiseen yritysjärjestelyillä on Lamponen mielestä syytä suhtautua varauksellisesti.

Suomessa osakeyhtiöoikeus säätelee vain osakkeenomistajien, velkojien ja johdon asioista. Ruotsissa on toteutettu lakisääteisesti henkilöstön edustus osakeyhtiön hallituksessa.

– Lisäksi Ruotsissa yhtiön hallituksella on vastuu organisaatiosta ja henkilöstöstä, Suomessa ei.

Direktiivi kieltää irtisanomiset

Jopa 70 prosenttia yritysjärjestelyistä epäonnistuu. Silti ne johtavat usein irtisanomisiin ja työsuhteen ehtojen heikennyksiin.

Työntekijöiden taloudellisten etujen suoja on käytännössä heikko.

– Pohjalla on työnantajan liikkeenjohtovalta, jota ei voida kyseenalaistaa yt-neuvotteluissa eikä oikeuskäytännössä. Päälle tulevat vielä liikkeenluovutusdirektiivin mekanismit.

Direktiivi edellyttää yritysfuusioissa ja liikkeenluovutuksessa henkilöstön siirtoa uuden työnantajan palvelukseen. Se sallii kuitenkin työsuhte-ehtojen heikennykset, kunhan ne eivät ole huomattavia.

Irtisanomiset direktiivi kieltää fuusion tai liikkeenluovutuksen vuoksi, mutta sallii ne tuotannollisista ja taloudellisista syistä. Käytännössä firmat löytävät yleensä syyt irtisanomisiin.

– Työntekijät eivät voi vaikuttaa liikkeenluovutuksen edellytysten täyttymiseen, koska ne ovat työnantajan päätösvallassa olevia asioita.

Firman velvoitteet määriteltävä uudelleen

Osakeyhtiön tarkoitus on voiton tuottaminen omistajilleen.

– Osakeyhtiössä vallitsee osakkeenomistajien oikeuksien ja velvollisuuksien epäsuhta. Omistajilla on oikeuksia, mutta ei juuri velvollisuuksia, Lamponen sanoo.

Hänen mukaansa osakkeenomistajilla ei ole huolellisuus- eikä lojaliteetti-

velvollisuutta yritystä eikä sen työntekijöitä kohtaan. Laki edellyttää kuitenkin tätä työntekijöiltä.

– Johdon velvollisuus on edistää yrityksen ja osakkeenomistajien etua, mutta ei työntekijöiden.

Lamponen esittää muutoksia myös yritysten hyvään hallintotapaan. Hänen mukaansa myös EU-tasolla tarvitaan osakeyhtiöiden toiminnan määrittelyä uudelleen.

– Erittäin tärkeää on määritellä osakeyhtiön tarkoitus, yhdenvertaisuusperiaate ja johdon velvollisuudet. Työntekijöiden panoksen rinnastaminen osakkeenomistajien sijoitusten kanssa on perusteltua, koska molempien panokset ovat taloudellisia.

Lamponen mielestä uudelleenarvointi voisi johtaa työntekijöiden ja vähemmistöosakkeenomistajien aseman rinnastamiseen yritysfuusioissa.

Kvartaalijattelu vie kehittämisen eväät

Osakkaiden lyhytaikaiset sijoitukset ja vähäinen kiinnostus yhtiöiden pitkäaikaiseen kehittämiseen lisäävät Lamponen mielestä epätasapainoa.

– Irtisanomisia voitaisiin arvioida niin, että huomioidaan olosuhteet sekä ennen järjestelyä että toteuttamisen jälkeen.

Lamponen vaatii, että yritysten on ymmärrettävä henkilöstöön sitoutumisen merkitys. Tämä konkretisoituu hänen mukaansa viime kädessä irtisanomisten välttämiseen.

– Keskeistä on osakkeenomistajien ja henkilöstön yhteinen, pitkäaikaisen sitoutuminen yritykseen, jota valtio voisi tukea omilla toimillaan.

Lamponen kannattaa koulutusta työllisyyden edistämiseksi. Suomessa pyritään jo tällä hetkellä kouluttamaan irtisanomisuhan alla olevia ja lomautettuja.

EU-tasolla ei ole normistoa, jolla edistetään työntekijöiden ammatillisen osaamisen kehittämistä. Sinnekin olisi tarpeellista luoda tätä koskeva lainsäädännöllinen kehys. **I**

Muista Eurooppa!

EU:ssa päätetään meitä jokaista koskettavista tärkeistä asioista.

Mihin EU itse asiassa arjessamme vaikuttaa ja miten?

Ja miksi EU tuntuu niin vieraalta ja sen vaikutukset etäisiltä? Otimme asioista selvää.

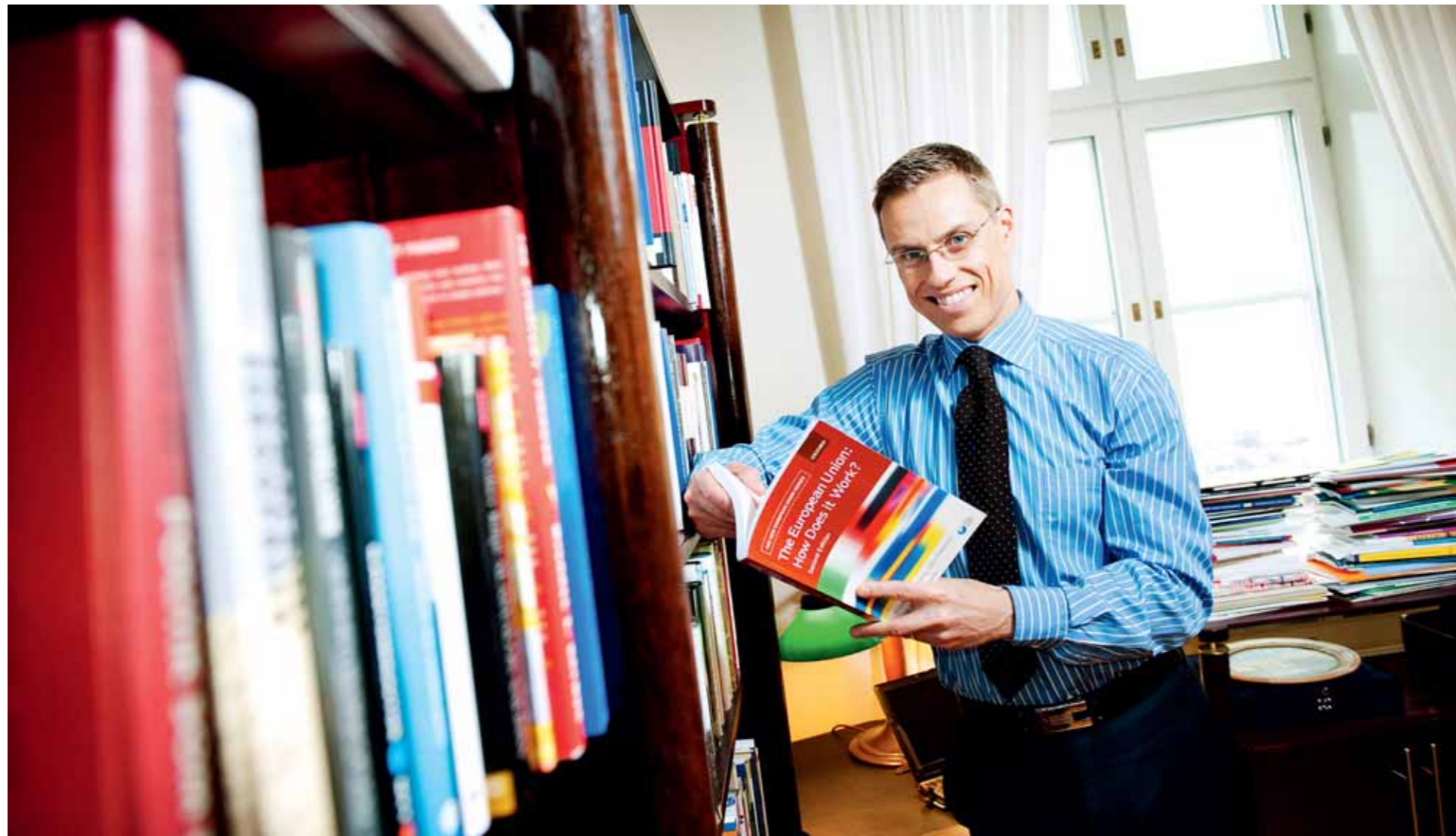
Sivut 13-21

TEKSTI: Marjo Mikola | KUVA: Markus Sommers

Alexander Stubb kehottaa:

Innostu Euroopasta

Ulkoministeri *Alexander Stubb*in (kok) mielestä suomalaisten kannattaisi innostua kesän eurovaaleista.

Usein kuulee moittivan EU:ta vaikkapa työttömyyden hoidosta tai terveydenhuollon ongelmista. EU-friikiksi tunnustautuva ulkoministeri, ex-meppi Alexander Stubb avaa tottuneesti myyntejä.

Europarlamentaarikot valvovat poliittista päätöksentekoa ja säätävät lakeja eli direktiivejä ja asetuksia, jotka liittyvät kaikkiin niihin asioihin, joissa unionilla on toimivaltaa. Esimerkiksi suurin osa jäsenmaiden ympäristölainsäädännöstä tulee nykyään EU:sta eli parlamentista, neuvostosta ja ko-

missiosta. Euroopan parlamentilla on hirveästi valtaa yrittäjille tärkeissä sisämarkkinakysymyksissä. Unionin yhteiset lait ovat Suomen lain yläpuolella.

– Ahkeralla europarlamentaarikolla on lainsäädäntöasioissa enemmän valtaa kuin yhdelläkään jäsenmaan ministerillä, Stubb painottaa.

Europarlamentti on kansan edustaja

Kokevatko kansalaiset unionin etäiseksi, koska sen vaikutukset ovat rajallisia

Stubbin tavoitteena on vauhdittaa EU-keskustelua. Hän on kirjoittanut lukuisia EU-kirjoja, -artikkeleita ja kolumneja.

ihmisiä puhuttavissa hyvinvointi- ja verokysymyksissä?

– EU-laeilla on kuitenkin heijastusvaikutuksia esimerkiksi työllisyyteen, Alexander Stubb toteaa.

Toisin kuin kansanedustajamme, EU-järjestelmässä parlamentaarikot eivät tee aloitteita. Aloitteet tulevat komissiolta. Sen jälkeen jäsenmaiden ministereistä koostuva neuvosto ja europarlamentti vääntävät kättä asioista. Viimeinen sana on aina parlamentilla.

Stubb huomauttaa, että nykyään EU-lainsäädännössä parlamentti vie ja jä-

Ahkeralla europarlamentaarikolla on lainsäädäntöasioissa enemmän valtaa kuin yhdelläkään jäsenmaan ministerillä.

senmaat vikisevät. Hän viittaa kemikaaliasetuksen ja palveludirektiivin valmisteluun. Kansalaisten näkökulmaa puolustava parlamentti tekee valtaosan työstään valiokunnissa. Valiokunnilla on raportoitajat, jotka seuraavat asioiden käsittelyä päätöksentekokelemissä ja antavat suosituksia parlamentille. Komission esittämään palveludirektiiviin tuli yli 2 000 muutosehdotusta ja se pantiin parlamentissa täysin uuteen muotoon.

Avoimesti unionista

Ay-liike puolustaa sosiaalista Eurooppaa eli työn teon edellytysten parantamista ja työlakien yhdenmukaistamista EU:ssa. Palveludirektiiviä valmisteltaessa pelättiin ”puolalaista putkimestä” eli ulkomaalaisia työntekijöitä, jotka romuttaisivat työntekijöiden sosiaalisia oikeuksia jäsenmaissa. Uhkakuvat olivat Stubbin mielestä silkkaa populismia, jolla EU:n vastustajat keräsivät poliittisia irtopisteitä.

Stubb toivookin asiallista keskustelua aiheesta. Hän painottaa, että työllisyyspolitiikkaa tehdään jäsenmaiden tasolla, ja suomalaisille sosiaalinen Eurooppa on erilainen kuin saksalaisille.

– Jos sosiaalinen Eurooppa tarkoittaa protektionismia, en voi sitä kannattaa. Jos se tarkoittaa pohjoismaisen yhteiskuntamallin leviämistä, kannatan sitä lämpimästi.

Toimivat sisämarkkinat ovat Stubbin mukaan paras tae talouskasvulle ja työllisyydelle Euroopassa. Noin 75 prosenttia kaikista tavaroista, esimerkiksi autot, liikkuvat vapaasti EU:ssa. Noin 25 prosenttia on jäsenmaiden kansallisten määräysten säätämää – kuten esimerkiksi leipä.

– EU:n kilpailukyvyyn ja sisämarkkinoiden toimivuuden lisääminen tukee työllisyyttä myös Suomessa.

Intohimona EU

Euroopan parlamentissa Stubb vaikutti perussopimus- ja talousarviovalvontavaliokunnan jäsenenä ja sisämarkkina-

Euroopan parlamentti ei ole jäädyttelijöille eikä viihdyttäjille vaan vaikuttajille.

ja ulkoasiainvaliokunnan varajäsenenä. Stubbia kiitettiin näkyväksi ja aikaansaavaksi meppiä. Tyyneen itsevarma, mutta rento ulkoministeri kertoo olevansa nyt toista kertaa unelma-ammattissaan. Hänen tavoitteenaan on aina ollut vauhdittaa ja raikastaa Eurooppa-keskustelua.

– Meppinä halusin saada Suomen äänen kuuluviin EU-lainsäädännössä.

Stubb muistuttaa, että unionissa ei ajeta kansallisia etuja. Europarlamentaarikot jakaantuvat seitsemään poliittiseen ryhmään. Vaikka mepit periaatteessa edustavat vain poliittista ryhmäänsä, ei ryhmässä aina olla yksimielisiä. Stubb kertoo itsekin äänestäneensä oman arvomaailmansa mukaisesti, usein liberaalimmin kuin ryhmänsä EPP-ED.

Ulkoministeri Stubb toivoo, että tulevien eurovaalien alla keskustellaan EU:sta asiallisesti ja totuudenmukaisesti. Hän kehottaa keskittymään kysymyksiin, joissa unionilla on toimivaltaa. Mutta ei sosiaalipolitiikasta keskustelukaan kiellettyä ole.

– Mikään ei estä puhumasta kunnallisvaaleissakin Natosta, mutta kunnallistasolla ei Nato-politiikkaa tehdä, Stubb vertaa.

Euroopan parlamentti vaikuttaa lainsäädännöllään voimakkaasti suomalaisten elämään. Siksi ei ole yhdentekevää, keitä parlamenttiin valitaan kesäkuun vaaleissa. Stubb on aiemminkin toivonut tekemisen iloa EU-politiikkaan.

– Euroopan parlamentti ei ole jäädyttelijöille eikä viihdyttäjille vaan vaikuttajille, ulkoministeri toteaa. |

ALEXANDER STUBB:

- Suomen ulkoministeri, huhtikuu 2008 –
- Euroopan parlamentin jäsen, 2004–2008 (keskustaoikeiston EPP-ED-ryhmä, kokoomus)
- Työkennellyt mm. erityisasiantuntijana Suomen EU-edustustossa ja Euroopan komission puheenjohtajan Romano Prodin neuvonantajana
- Mukana neuvottelemassa Amsterdamin ja Nizzan sopimuksista
- Kirjoittanut EU-kirjoja, akateemisia EU-aiheisia artikkeleita sekä kolumneja eri lehtiin
- Luennoi College of Europessa vierailavana professorina
- Perustutkinto (B.A) valtio-opissa Furman yliopistossa (USA), jatko-opintoja Sorbonnen yliopistossa Pariisissa ja College of Europessa (M.A).
- Filosofian tohtori, London School of Economic, 1999. Väitöskirjan aiheena EU:n joustava yhdyntyminen

TEKSTI: Unionimedia/ Kirsi Salo | KUVITUS: Karoliina Pertamo

Brysselin kosketusta on vaikea välttää

Monet työelämään liittyvät määräykset ovat peräisin EU:sta. Tällainen on esimerkiksi työaikadirektiivin tuoma ylitöiden tuntikatto työaikalaisa. EU-maiden käytäntöjä pyritään yhtenäistämään myös suosituksin.

Lahtiset, Katajat ja perhe Virta & Järvi havainnollistavat, millä tavoin Brysselin päätökset vaikuttavat perheiden arkeen Suomessa.

Lahtiset vertaavat euroissa

Lahtisten kotitalo sijaitsee Mäntsälässä. Talo rakennettiin viisitoista vuotta sitten, kun vanhin lapsista, **Ville**, oli vuoden ikäinen. Muutamaa vuotta myöhemmin syntyi **Veeti**.

Jyrki Lahtinen, 46, työskentelee päällikkönä kansainvälisessä IT-yrityksessä Helsingissä. Työpaikalla puhutaan englantia, muuta yhteistä kieltä ei ole. Joukossa on niin ruotsalaisia kuin ranskalaisiakin.

Ulkomaalaisilla insinööreillä on kovat palkat. Jyrki valittaa, että huippuasiantuntijoita on vaikea saada Suomeen, vaikka EU:n sisällä ei tarvita työlupia. Hän suorittaa parhaillaan esimiesten kansainvälisyyskoulutusta, jonka järjestämiseen työnantaja on saanut tukea EU:n hankerahastosta.

Perheen äiti **Arja**, 42, on sairaanhoitaja. Hänen työpaikalleen ulkomaiset hoitajat tulevat lähinnä EU:n ulkopuolelta.

Vielä viime vuosikymmenellä virta kulki toisinpäin. Myös Arjan hyvä työkaveri muutti töihin Hollantiin. Ystävykset turisevat puhelimessa joskus pitkäänkin. Yksi kestopuheenaiheista on palkka. On kiinnostavaa verrata maiden palkkatasoja ja sosiaaliturvaa, kun käytössä on sama valuutta. Puhelinlasku ei enää pelota, sillä EU on sääntänyt unionin sisäisille ulkomaanpuheluille hintakaton.

Arja ja Jyrki eivät ole huolissaan raha-asioista, sillä asuntolainaa on jäljellä enää muutama vuosi. Yhteinen eurovaluutta on tasoittanut korkovaihteluita verrattuna markka-aikaan, jolloin korot heittelivät huomattavasti enemmän. |

Artikkelia varten on haastateltu kansainvälisten asioiden päällikkö **Risto Kousaa**, lakimies **Anja Lahermaata** ja työllisyyspoliittinen asiantuntija **Leila Kurkea** STTK:sta sekä TEMin hallitusneuvos **Tarja Krögeriä** ja FinUnionsin johtaja **Jorma Rusasta**.

Perhevapaat askarruttavat nuorta paria

Olli Virta, 29, on työnjohtaja rakennustyömaalla. Seudulle rakennetaan uutta huippuosaamisen keskusta, jonka kulku- ja tietoliikenneyhteyksien rakentamista rahoitetaan EU:n aluetuella.

Työmaalla liikkuu paljon virolaisen aliurakoitsijan työntekijöitä, joiden kohtelusta on väännetty kättä. Muut alihankkijat kiroavat, kun kilpailija vie urakat polkemalla työehtoja. Lähetettyjen työntekijöiden direktiiviin perustuvan lain mukaan heidän tulee saada täällä sama palkka ja lomat kuin suomalaisillakin on.

Avovaimo **Kati Järvi**, 27, opiskelee viidettä vuotta matkailualaa ammattikorkeakoulussa. Välillä Kati oli äitiys- ja vanhempainvapaalla. 2-vuotias esikoispoika saa pian pikkuveljen tai -siskon.

Kati haluaisi mennä töihin valmistumisensa jälkeen. Olli voisi pitää muutaman kuukauden vanhempainvapaasta, mutta mies epäröi. Hän on juuri aloittanut esimiestehtävät. Mitenköhän työnantaja suhtautuu, jos hän ilmoittaa lähtevänsä kuukausien lomalle?

Asiaa on pohdittu myös EU-tasolla. Äidit pitävät suurimman osan vanhempainvapaasta, ja niiden kustannukset jakautuvat epätasaisesti työnantajien kesken.

Suomessa vanhemmat voivat äitiysvapaan jälkeen valita, kumpi pitää vanhempainvapaan tai he voivat jakaa sen.

Euroopan työnantaja- ja työntekijäjärjestöt ovat neuvotelleet vanhempainvapaadirektiivin muutoksia. Jos ne saatetaan direktiivinä voimaan, Suomi voi joutua tarkistamaan perhevapaalainsäädäntöään. Direktiivi kannustaisi entistä tehokkaammin kumpaakin vanhempaa pitämään vanhempainvapaata: yksi kuukausi vanhempainvapaasta on sellainen, että sitä ei saa siirtää toiselle vanhemmalle. Jos siis vanhempi jättää käyttämättä tämän ei-siirrettävän osan, sitä ei voi siirtää toiselle vaan se jää kummaltakin käyttämättä. |

Katajat etsivät töitä

Tiina, 22, on melkein valmis tradenomi. Hän työskentelee osa-aikaisena assistenttina henkilöstövuokrausyrityksen kautta.

Tiina tuntee itsensä sivulliseksi työpaikalla, koska henkilöstön koulutusmahdollisuudet ja liikuntaetuedut eivät koske häntä. Parin vuoden kuluttua tilanne voi olla toinen, sillä EU:ssa on juuri hyväksytty direktiivi, joka parantaa vuokratyöläisten asemaa.

Mikko, 22, sanottiin juuri irti tehtaalta, joka valmistaa ja vie metallituotteita EU:n ulkopuolelle. Vahva euro oli liian kallista valuuttaa yrityksen asiakkaille, ja tilaukset vähenivät.

Nyt Mikko etsii töitä, myös ulkomaat kiinnostavat. Pari suunnitteleekin lähtevänsä kokeilemaan siipiään Keski-Eurooppaan.

Tiina haaveilee työharjoittelujaksosta eurooppalaisessa muotitalossa. Varasuunnitelmana on hakeminen kansainvälisen liiketoiminnan maisteriopintoihin. Hänen tradenomitutkintonsa kelpaa pohjaksi muissa EU-maissa sellaisenaan.

Mikko selailee työpaikkoja EURES-työnhakuportaalista. Vielä oman alan paikkaa ei ole löytynyt, mutta Europass-ansioluettelo on jo valmiina.

Pari voi matkustaa ja etsiä töitä toisessa EU-maassa kolme kuukautta, ennen kuin Mikon työttömyyskorvaus Suomessa katkeaa. Ansiosidonnaista päivärahaa ei kuitenkaan voi siirtää ulkomaille. Hyvä näinkin – ennen työttömän piti pysyä Suomessa mahdollisten työnantajien tavoitettavissa.

EU on neuvottelemassa sosiaaliturvajärjestelmien yhdenmukaistamisesta. Se saattaa vaikuttaa Tiinan ja Mikon kaltaisten liikkuvien työntekijöiden sosiaaliturvaan tulevaisuudessa. |

TEKSTI: Unionimedia/Tuomo Tarvas | KUVA: Eija Hiltunen

Jos Suomi ei olisi EU:ssa?

Yllättävän moni nykyään arkiselta tuntuva asia tuli mahdolliseksi vasta unionijäsenyyden myötä.

Vuonna 1995 alkanut jäsenyys Euroopan unionissa ei tehnyt Suomesta maanpäällistä paratiisia, mutta toisaalta harva euroskeptikkojen maalailema uhkakuvakaan on toteutunut. Useimpiin EU:n tuomiin muutoksiin ei vuosien jälkeen enää edes kiinnitä huomiota.

Mitkä sitten ovat tärkeimpiä asioita, jotka Euroopan unioni on tuonut Suomelle? Yhteinen päätöksenteko, euro sekä palveluiden, pääoman, tavaroiden ja ihmisten liikkumisen vapaus, vastaa Euroopan komission Suomen-edustuston päällikkö **Eikka Kosonen**. Hän on myös iloinen siitä, että EU:n painoarvo ulkosuhteista neuvotteluissa on kasvanut.

– Olemme tasavertaisena maana tekemässä päätöksiä samoja perusarvoja edustavien valtioiden kanssa. Jos emme olisi EU:ssa, joutuisimme sopeutumaan muiden tekemiin päätöksiin, Kosonen listaa.

Vuonna 2002 Suomessa käytönotettu euro on tuonut Kososen mukaan vakautta ja ennustettavuutta talouteen. Kosonen uskoo, että finanssikriisi olisi ravistanut markka-Suomea pahemmin.

– Pieni valuutta on alttiimpi spekulaatioille ja heilahteluille.

Mikä sitten olisi pahin vaihtoehto, jos Suomi ei olisi EU:n jäsen?

– Onneksi sitä ei tarvitse miettiä. Uskon, että Suomi haluaisi nopeasti päästä jäseneksi, Kosonen arvioi. |

Euro

Yhteinen rahayksikkö helpottaa elämää monella tavalla. Euro käy nykyään jo 16 maassa, viimeisimpänä Slovakiassa, ja hintojen vertailu on helpompaa. Asiantuntijoiden mukaan euro on myös vakauttanut talousjärjestelmää ja tuonut hintoihin ennustettavuutta.

Poliittinen päätöksenteko

Suomi voi vaikuttaa Euroopan päätöksentekoon lukuisten EU:n instituutioiden kautta, vaikka direktiivit aika ajoin hiertävätkin kivenä kengässä. Suomi voi olla ylpeä kansainvälisistä sopimuksista, joita EU on voimakkaasti ajanut, kuten kansainvälisistä ilmastopöytäkirjoista.

Vapaa liikkuminen

EU-maiden asukkaat voivat vapaasti liikkua eri maiden välillä ilman passia. Sama oikeus on periaatteessa myös unioniin kuuluvilla Schengen-mailla, Norjalla, Islannilla ja Sveitsillä.

Kauppojen tuotevalikoima

Kauppojen valikoimat ovat monipuolistuneet selvästi, Suomeen on EU:n myötä tulut koko ajan uusia kauppaketjuja ja tuotemerkkejä. Jo ruokakauppojen valikoimat ovat runsastuneet.

Vielä 1990-luvun alussa Suomen lisensivirasto arvioi väliajoin kotimaiset hedelmät ja vihannesvarastot ja päätti, milloin esimerkiksi mandariinien tuonti voi alkaa.

Lidl'n kaltaiset ulkomaalaiset elintarvikekauppaketjut eivät olleet vanhassa Suomessa mahdollisia. Eurooppalaisia trendivaateputiikkeja, huonekaluliikkeitä tai elektroniikkaketjuja ei ollut.

“Jos emme olisi EU:ssa, joutuisimme sopeutumaan muiden tekemiin päätöksiin.”

Tuliaisjuomat

Vuoden 1994 loppuun asti matkailijan nestemäiset tuliais olivat melko vähäisiä: maahan sai tuoda vain kaksi litraa viiniä, litran väkeviä ja litran viiniä tai kaksi litraa olutta. Nyt alkoholijuomia saa tuoda omaan käyttöönsä niin paljon kuin pystyy.

Loma-asuntojen ostaminen

EU:n myötä ulkomaalaiset voivat ostaa Järvi-Suomesta tai Lapista loma-asuntoja. Toisaalta suomalaisetkin voivat ostaa helposti vaikkapa viihtyisän bungalowin Las Palmasista.

Vaihto-opiskelu

EU toi opiskelijoille muun muassa Comenius-, Erasmus- ja Leonardo-ohjelmat. Ennen kansainvälisyydestä haikailevien vaihtoehdot rajoittuivat lähinnä kielikursseihin ja au pair -pes-teihin.

Ruoan hinta

EU-jäsenyyden myötä ruoan hinta putosi noin 10 prosenttia. Syitä oli useita: tuonnin vapautuminen, verotuksen alentaminen ja maatalouden tuottajahintojen laskeminen. 1990-luvun puolivälissä kukkaroa rasittivat vielä sellaiset maksut kuin rasva- ja sokerivero. Vuoden 2005 jälkeen ruoan hinta on reilusti noussut.

Miten EU näkyy arjessasi?

Kun suomalaisilta kysyy, miten EU vaikuttaa heidän arkeensa, he useimmiten mainitsevat euron.

Laura Hyvärinen,
elintarvikealan opiskelija

– Maastamuutto, matkustaminen ja työskentely Euroopassa ovat helpottuneet. EU:sta tulee myös elintarvikealalle lakeja siitä, mitä ruokaan saa laittaa. Esimerkiksi ulkomailta tuodussa makkarassa saa olla enemmän nitraattia kuin suomalaisissa.

Tarja Komu, sosiaaliala

– Suomi joutuu maksajaksi unionissa. Ruoka on kallistunut verrattuna markka-aikaan. Hintoja on vaikea ymmärtää ja verrata.

Tommi Möykkynen,
biologian tutkija

– Ehkä yhteinen raha on se, missä unioni eniten näkyy. Tunnen myös työn kautta ihmisiä Ruotsista, Saksasta ja Englannista. En usko, että EU vaikuttaa arkeeni muuten.

Arja Korhonen, maanviljelijä

– Viljelijälle on tarkat säännöt, mitä saa tehdä. Kaikkea valvotaan, esimerkiksi peltopinta-aloja ja kasvillisuutta. Paperityöt ovat lisääntyneet huomattavasti.

Tuomas Hyvärinen,
opiskelija

– Opiskelen lakia, EU näkyy opinnoissa. Varmasti se näkyy monella muullakin tavalla, joi- ta ei edes tiedosta. Olin Brysselissä vaihdossa, siellä keskityttiin paljon EU-oikeuteen opiskelussa. EU vaikuttaa lainsäädäntöön, tuleehan sieltä direktiivien mukana kaikenlaista sääntelyä. Esimerkiksi se, että jos valtio rahoittaa suomalaista ruokaa, ei saa näkyä, että se on Suomesta.

STTK-laisia ehdolla europarlamenttiin

STTK-laisia on ehdolla kesäkuun eurovaaleissa.

Jos on vaikeuksia löytää oma ehdokas, tässä kelpo vaihtoehtoja.

Jorma Jussila

Ammatti: Erityisnuorisotyönohjaaja
Ammattiliitto: Kirkon alojen ammattijärjestö SVTL
Puolue: Kristillisdemokraatit

Esko Järvenpää

Ammatti: Koneteknikko (eläkkeellä)
Ammattiliitto: Toimihenkilöunioni
Puolue: Suomen Senioripuolue

Esther Leander

Ammatti: Työvoimaneuvoja
Ammattiliitto: Pardia (THHL)
Puolue: Suomen Kommunistinen Puolue

Jaakko Muilu

Ammatti: Pääluottamusmies (VTT)
Ammattiliitto: Pardia
Puolue: Suomen Työväen Puolue

Tuula Petäkoski-Hult

Ammatti: Erikoistutkija
Ammattiliitto: Tehy
Puolue: SDP

Aino-Kaisa Pekonen

Ammatti: Lähihoitaja
Ammattiliitto: Tehy
Puolue: Vasemmistoliitto

Mitro Repo

Ammatti: Pastori
Ammattiliitto: Kirkon alojen ammattijärjestö SVTL
Puolue: SDP, sitoutumaton

Jaana Sankilampi

Ammatti: Apulaistarkastaja
Ammattiliitto: Pardia (Valtion toimihenkilöliitto)
Puolue: Perussuomalaiset

RAPEX varoittaa vaarasta

EU- ja Eta-maat varoittavat toisiaan pikavauhtia kuluttajille vaaraa aiheuttavista tuotteista.

■ Euroopan unioni asettaa kuluttajille myytävälle tuotteille niin tiukkoja turvallisuusvaatimuksia, että tällaisista säännöksistä kulkee kansan keskuudessa hyvinkin värikkäitä urbaaneja huhuja. Useimmiten nämä direktiivit kuitenkin toimivat ihan oikeasti kuluttajan parhaaksi.

Kulutustavarat tulevat teollisuusmaiden markkinoille tunnetusti yhä useammin Aasiasta, etenkin Kiinasta. Valmistajamaiden tuoteturvallisuusmääräykset ovat kuitenkin pääsääntöisesti hyvin kaukana EU:n vaatimustasosta. Myös EU-alueen omissa tehtaissa suhteudutaan valitettavan usein leväperäisesti turvallisuusvaatimuksiin.

Vaikka tukkuliikkeet ja vähittäiskauppiat yrittävätkin yleensä tarkkailla tilaamiensa tuotteiden laatua ja turvallisuutta, markkinoille pääsee yhä luvattoman usein esimerkiksi leluja, sähkölaitteita ja vaatteita, jotka ovat vaaraksi käyttäjilleen.

Euroopan unionin sisämarkki-

Eniten turvallisuusongelmia havaitaan Kiinasta tuoduissa tavaroissa.

nat ovat vapaat. Tämä merkitsee sitä, että jonkin EU-maan kautta markkinoille tuodut tavarat ovat vapaasti myynnissä koko unionin alueella. Vapauden kääntöpuolena on se, että tavaraa liikkuu runsaasti, eivätkä viranomaiset voi tarkastaa jokaista pakettia. Niinpä tuotevalvonta perustuu pistokekeisiin ja kuluttajilta saatavaan palautteeseen.

Yli puolet peräisin Kiinasta

EU-alueella viranomaisvalvonnan tukena toimii RAPEX-niminen hälytyspalvelu. Sen avulla jäsenmaiden viranomaiset voivat nopeasti varoittaa toisiaan havaittuaan myynnissä olevan vaaraa aiheuttavan tuotteen. Järjestelmä koskee kaikkia muita kuluttajatuotteita paitsi elintarvikkeita, ja siinä ovat mukana myös Eta-maat Islanti, Liechtenstein ja Norja.

RAPEX välittää kaikkiin jäsenmaihinsa tiedon viranomaisen määräämästä myyntikiellosta, tuotteen vetämisestä markkinoilta tai muusta EU-lainsäädäntöön perustuvasta turvaamistoimesta. Vuonna 2008 järjestelmä välitti yhteensä 1866 tällaista ilmoitusta. Yli kolmannes niistä koski leluja tai muita lastentarvikkeita.

Varoituksista 59 prosenttia koski Kiinasta tuotuja tuotteita. Ehkä hiukan yllättäen toiseksi yleisin lähtömaa on Saksa, 5 prosenttia tapauksista. |

STTK tutki:

EU ei vakuuta suomalaisia palkansaajia

Suomalaiset eivät koe EU-asioita läheisiksi, vaikka arkeen vaikuttavasta lainsäädännöstämme huomattava osa tapahtuu EU-tasolla. Eläkeläisistä 55 prosenttia, palkansaajista 42 ja opiskelijoista 41 prosenttia kokee, että EU ei ole vaikuttanut mitenkään heidän asioihinsa. Maatalousyrittäjistä peräti 57 prosenttia kokee EU-vaikutukset haitallisina. EU koetaan myös melko jäsentymättömänä, mistä kieli epätietoisten vastaajien melko suuri määrä.

Vastaajien mielestä EU on vaikuttanut myönteisimmin yritysten toimintaedellytyksiin (35 %).

Tiedot käyvät ilmi STTK:n TNS Gallupilla teettämästä Eurooppa menestyy – tutkimuksesta, johon vastasi lähes 1 200 suomalaista huhtikuun alkupuolella. Tutkimus julkistettiin STTK:n Eurooppa menestyy –kampanjan avauksen yhteydessä.

STTK:n puheenjohtaja **Mikko Mäenpää** arvioi, että kansalaisten mielipiteissä heijastuu se, miten Eurooppaa on rakennettu.

- Yhteistä Eurooppaa on kehitetty markkinoiden ja yhteisen valuutan pohjalta. Sitä

ei ole kehitetty kansalaisten ja palkansaajien Eurooppana. Eurooppa on onnistunut, mutta EU:n myyntitykit eivät, hän kiteyttää.

Tarve sosiaalisen Euroopan kehittämiselle yritysten sijaan on Mäenpään mielestä ilmeinen.

- Perussopimuksen aikaansaaminen auttaisi matkalla kansalaislähtöisempään Eurooppaan, hän uskoo.

Työelämäasioissa etsittävä eurooppalaista säveltä

Suomalaisten usko siihen, että pystyisimme vaikuttamaan EU:ta koskeviin asioihin on laimeaa. 43 prosenttia vastaajista on sitä mieltä, että eniten vaikutusvaltaa on EU-komissariillamme. Seuraavaksi eniten valtaa on maan hallituksella (34 %) ja suomalaisilla euroedustajilla (31 %). Sekä palkansaajajärjestöjen että työnantajajärjestöjen valta EU-asioissa koetaan vähäiseksi.

Enemmistö suomalaisista uskoo, että 10 – 20 vuoden kuluttua kaikissa EU-maissa on käytössä yhteinen raha, euro. Tätä pitää ai-

nakin melko todennäköisenä 68 prosenttia vastaajista. Myös yhteisenä maahanmuutto- ja pakolaispolitiikkaan uskotaan (58 %). Yhteinen puolustus ja armeija jakavat kannat: 38 prosenttia uskoo ja 46 ei.

- Globalisaation kiihtyessä pakolais- ja maahanmuuttokysymys muodostuu yhdeksi tärkeimmistä poliittisista kysymyksistä EU:ssa lähivuosina, STTK:n puheenjohtaja arvioi.

Yhteiseen minimipalkkaan, EU-tasoihin työehtosopimuksiin ja jäsenmaiden yhtenäiseen sosiaali- ja terveyspolitiikkaan ei uskota. Mäenpään mielestä selitys löytyy siitä, että EU-maissa elintaso vaihtelee suuresti.

- EU ei saa kilpailla itseään hengiltä alenevin huudoin esimerkiksi palkkakysymyksessä. Yhteistä säveltä työelämäasioissa on lähdettävä etsimään esimerkiksi nykyistä yhdenmukaisempien työaikojen ja vuosilomien kautta.

Suomen eroon EU:sta ei uskota käytännössä ollenkaan.

- Teemalla ei vaaleissa pitäisi yhdenkään ehdokkaan myöskään ratsastaa, Mäenpää painottaa.

Kannatusta tiukoille ympäristönormeille

Yhteinen raha kaikissa EU-maissa saa suomalaisten tuen. Sitä kannattaa 76 prosenttia vastaajista. Myös ympäristönormien tiukentaminen viehättää (60 %). STTK pitää myönteisenä sitä, että kansalaiset kokevat EU-tasoisien sääntelyn tarpeelliseksi.

- Ympäristöasioissa Suomen tulisi olla EU:ssa aktiivinen. Meillä on paljon pelissä muun muassa energiaintensiivisen teollisuutemme vuoksi, Mäenpää toteaa.

Tutkimus on osa STTK:n Eurooppa menestyy eurovalikampanjaa, joka käynnistyi tänään Helsingissä. Vastaukset kerättiin 3.-8.4. Tulosten virhemarginaali on kolme prosenttiyksikköä suuntaansa. Tutkimus löytyy kokonaisuudessaan STTK:n verkkosivuilta www.sttk.fi |

maailmalta

Pirkko Nikula

Valko-Venäjällä orastaa optimismi

■ On kulunut kymmenen vuotta siitä kun Itämeren ay-keskusjärjestöt perustivat Itämeriverkosto BASTUNin.

Perusajatus on edelleen sama: yhteistyöllä parannetaan alueen palkansaajien edunvalvontaa. Viron, Latvian, Liettuan ja Puolan liittyttyä EU:hun olemme samoilla työmarkkinoilla ja edunvalvonnan tarve on entisestäänkin kasvanut. Valko-Venäjän vapaan ay-liikkeen tukeminen otettiin työlialle pari vuotta sitten.

Taloudellisen tuen lisäksi tarvitaan myös poliittista tukea. Tästä syystä piti BASTUN huhtikuisen kevätkokouksensa Minskissä Valko-Venäjällä.

Vapaan ay-keskusjärjestö BKDP:n puheenjohtaja **Aleksander Yaroshuk** kuvasi tämänhetkistä tilannetta sanoilla "varovaisen optimistinen". Järjestö on päässyt

mukaan kolmikantaiseen sosiaalineuvoston ja Kansainvälisen työjärjestö ILO:n avustuksella on maassa järjestetty kolmikantaseminaareja, joissa BKDP on ollut mukana. Käsittelyssä on ollut vaativia aiheita kuten ihmisoikeudet ja syrjintä.

Vanha meno jatkuu

ILO:n maan hallitukselle tekemästä 12 suosituksista ei kuitenkaan ole vielä pantu täytäntöön kuin muutama ja työpaikoilla meno on entisenlainen: valtaosalla on määräaikainen työsopimus, jonka jatkumiseen vaikuttaa se, mihin liittoon henkilö kuuluu. Tämä on tehokas keino vähentää vapaan ay-liikkeen jäsenmääriä. Kyseisiin liittoihin kuuluu alle 10 000 jäsentä kun presidentti **Lukashenkon** valvomaan ay-liikkeeseen kuluu noin neljä

miljoonaa työntekijää. Maassa on noin 10 miljoonaa asukasta.

BASTUN ja BKDP järjestivät Minskissä lehdistötilaisuuden, jossa jaettiin kokouksessa hyväksytyt julkilausuma. Siinä todetaan olemassa olevat ongelmat ja kiitetään alkanutta vuoropuhelua sekä luvataan tukea vapaata ay-liikettä viranomaisten ja työnantajien hyökkäyksiä vastaan.

Liettuan kolme ay-keskusjärjestöä ja Valko-Venäjän BKDP allekirjoittivat kokouksen lopuksi yhteistyösopimuksen. Vilnan ja Minkin väli ei ole pitkä, ja Vilnasta käsin on voitu tukea BKDP:tä erityisesti silloin kun painostus Valko-Venäjällä on ollut kovimmillaan. Kun BKDP menetti toimilanssa Minskissä, perustettiin Vilnaan tukitoimisto, josta työtä voitiin jatkaa. |

Kolmikanta kantaa edelleen

■ Talouskriisi ei ole vähentänyt järjestäytymisen ja ammattiyhdistysliikkeen merkitystä, päinvastoin. Eri liittojen jäsenmäärät ovat kasvaneet. Ammattijärjestöjen kykyyn hoitaa jäsentensä asioita luotetaan, arvioi valtuuston puheenjohtaja **Pipsa Allén** avatessaan STTK:n keväntaluston kokouksen.

Työelämän ongelmat ovat moninaisia ja myös hyvin erityyppisiä sopimusaloista riippuen. Toisaalla lomautetaan ja irtisanoetaan, toisaalla työntekijät uupuvat työmäärän alle tai osaajapulan vuoksi heitä koulutetaan lisää pikavauhtia.

- Työelämän ongelmat heijastuvat myös sosiaalipoliittisiin ja muihin yhteiskunnallisiin asioihin. Meidän on vastattava näihin haasteisiin. Keskusjärjestön rooli työelämän sekä siihen läheisesti liittyvien erilaisten rakenteiden kehittäjänä on merkittävä suomalaisessa yhteiskunnassa. Kolmikantainen asioiden valmistelu saa suomalaisten enemmistöltä edelleen vahvan tuen, Allén totesi.

STTK tukee asevelvollisten työsuhdeturvan parannuksia

■ Asevelvollisen ja siviilipalvelusmiehen työsuhdeturvaa kohennetaan uudella lailla. Nykyinen laki virkasuhteen jatkumisesta korvautuu lailla maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta. Uusi laki tulee voimaan 1.8.2009.

Uuden lain myötä palvelukseen kutsuttujen asevelvollisten työsuhdeturva on perhevapaan kaltainen. Lainsäätäjän tavoitteena on myös ollut parantaa asevelvollisten tiedonsaantioikeuksia, mikä helpottaa laissa säädettyjen menettelytapojen noudattamista. Lain sisällöstä on kerrottava asevelvollisille jo kutsunnoissa.

STTK on mielissään, että vanhentunut laki saadaan vastamaan tämän päivän vaatimuksia.

- On tärkeää, että nuoret huomaavat, ettei ase- tai siviilipalvelus ole syy irtisanoa työsopimusta. Oikeus palata entiseen työhön on samanlainen kuin perhevapaalta palaavilla, korostaa STTK:n sopimusasioista vastaava lakimies **Heli Ahokas**.

STTK haluaa työajoista EU-vaaliteeman

■ Euroopan parlamentin ja kansallisten ministerien yritys uudistaa työaikadirektiiviä epäonnistui. Käytännössä sovittelun epäonnistuminen tarkoittaa vuodesta 2004 vireillä olleen uudistuksen raukeamista. Sovinnon esti eri maiden ministerien tahto hyväksyä 60 tunnin viikkotyöaika ja parlamentin halu se kieltää.

STTK:n lakimies **Juri Aaltonen** korostaa, että kesäkuussa vallittavat uudet parlamenttiedustajat pääsevät ratkaisemaan myös eurooppalaisen työelämän tulevaisuutta.

- Parlamenttiedustajilta pitää kysyä, kannattavatko he 60 tunnin työviikkoa. Ovatko eurooppalaisen työelämän tulevaisuutta pidettyvät työajat vai osaava työvoima? Onko oikeasti olemassa sosiaalista Eurooppaa? Näihin kysymyksiin ehdokkaiden tulee löytää ratkaisu ja siitä myös työaikadirektiivin osalta on kysymys, Aaltonen tiivistää.

Aaltonen mielestä työtään lopettelevan istuvan parlamentin edustajat ovat ymmärtäneet EU:n sosiaalisen luonteen, kun he ovat vastustaneet tiukasti 60 tunnin työviikkoa.

- STTK on tyytyväinen lähes kaikkien suomalaisten parlamenttiedustajien toimintaan tässä asiassa, Aaltonen toteaa.

Työaikadirektiivin muutostarpeet eivät kuitenkaan ole poistuneet sovittelun epäonnistumisesta huolimatta.

- Edelleen on tarpeen ratkaista muun muassa terveydenhuollon päivystysaikakysymys, yliopitkien työaikaisten tulevaisuus ja ylempien toimihenkilöiden työaikaosuus. Työaikadirektiivin uudistamisen tavoitteena tulee myös edelleen olla jäsenmaiden välisen epäterveen työaikalipailun estäminen ja työaikaosuusjärjestelmän parantaminen. Ratkaisun on näytettävä suuntaa eurooppalaisten työaikaisten kehittymiselle kymmeniksi vuosiksi. Siksi Euroopan pitää panostaa koulutukseen ja osaamiseen työaikaisten pidentämisen sijasta, Aaltonen painottaa.

TEKSTI: Birgitta Suorsa/UP-uutispalvelu | KUVA: Eija Hiltunen

Lehtomäki luotsaa terveydenhoitajia

Suomen Terveydenhoitajaliiton uusi puheenjohtaja **Leila Lehtomäki** saa vauhdikkaan alun puheenjohtajuudelleen. Työn muutokset pitää siirtää palkkoihin syksyn neuvotteluissa.

Leila Lehtomäellä, 55, on monta rautaa tulella. Yliopettajan työt Pirkanmaan ammattikorkeakoulussa on hoidettava päätökseen, silti tuoreelle puheenjohtajatehtävälle on raivattava kalenterista tilaa. Toisinaan on ehdittävä hakemaan kuopus jalkapalloharjoituksista.

- Keväällä piti väitellä, mutta loppusilauksen tekeminen jää kesään.

Uusi tähtäin on alkusyksyssä.

Alan muutokset tuttuja

Lehtomäkeä kysyttiin ehdolle Suomen Terveydenhoitajaliiton puheenjohtajaksi viime syksynä. Ryhtymistä 8 000 jäsenen puhenaiseksi pohdittiin myös perheen kesken. Matkat Lempäälästä Helsinkiin ja muualle vievät aikaa.

Lehtomäen vaa'assa painoi halu ryhtyä terveydenhoitajien ja audionomien edunvalvojaksi.

Alun perin kättilöksi koulututtanut Lehtomäki on hankkinut myös terveydenhoitajan pätevyden. Käytännön työ innosti kouluttamaan muita.

- Olen seurannut alaa läheltä terveydenhoitajakoulutuksen opettajana 26 vuotta, Lehtomäki kertoo.

Väitöstyössään hän tutkii, miten terveyskeskusten moniammatillisuus muuttuu valtakunnallisten suosittujen myötä.

Terveydenhoitajien työ on muuttumassa, sillä heille siirretään lääkärin rutiinitehtäviä.

Leila Lehtomäki on Suomen Terveydenhoitajaliiton uusi luotsi.

- Työ tulee vaativammaksi. Terveydenhoitajan erityisosaamista vaativia tehtäviä ei silti voi siirtää muille. Aina-kin akkiseltään on vaikea nähdä, mitä sellaiset tehtävät olisivat, Lehtomäki sanoo.

Hän on ollut mukana kouluttamassa terveydenhoitajia tehtäväsiirroissa. Omat vaikeutensa tulevat siitä, että ter-

veyskeskusten toimintamallit poikkeavat toisistaan.

Uusi puheenjohtaja luottaa alan työpaikkojen säilyvän kuntien ahdingosta huolimatta.

Terveydenhoitajat työskentelevät kunnissa muuan muassa äitiys- ja lastenneuvoloissa, kouluissa, kotihoidossa ja työterveydenhuollossa. Palveluiden saatavuudessa on isot erot kuntien kesken.

Siksi ministeriössä on päätetty siirtävä ainakin osittain tiukempaan sääntelyyn. Asetusta lasten, koululaisten ja opiskelijoiden terveyspalveluiden turvaamiseksi valmistellaan paraikaa.

- Se tuo lisävelvoitteita, joihin tarvitaan uusia resursseja, Lehtomäki muistuttaa.

Kunnille tulee maksuvaraa

Palkan pitää Lehtomäen mukaan nousta työn vaatavuuden kasvaessa.

- Kunnat voivat säästää järkevillä tehtäväsiirroilla ja oikealla asiantuntijuuden käytöllä.

Lehtomäen mukaan hoitajan vastaanotto maksaa vajaa puolet lääkärinvastaanoton hinnasta.

- Sitä rahaa tulee käyttää terveydenhoitajan palkkaan ja tarvittaviin lisävirkeisiin. Ei tehokkuutta voi repiä terveydenhoitajien selkänahasta.

Lisäksi Tehyn palkkaratkaisu kunta-sektorilla jätti STHL:lle kurottavaa. Liiton palkkaratkaisusta neuvottelee KTN yhdessä kuntien pääsopijoiden kanssa. Tehy irtautui kokonaisuudesta viime kierroksella.

Terveydenhoitajaliitto jättäytyi Tehy perustettaessa järjestön ulkopuolelle. Liitto jatkaa itsenäisenä edelleen.

- Täytyy tietenkin miettiä, miten parhaiten hoidetaan palkkaedunvalvontaa. Pitää tehdä yhteistyötä ja kuunnella tarkasti jäsenten kantaa, Lehtomäki linjaa. |

Kaksi miljoonaa päivää menee Hukkaan viinan takia

Alkoholi ja työelämä sopivat huonosti yhteen. Alkoholin liikakäytön aiheuttamat haittavaikutukset työpaikoilla ulottuvat yksittäisen työntekijän terveysriskeistä laajamittaisiin työyhteisön työturvallisuus- ja sosiaalisiin ongelmiin.

Viimeksi tilannetta kartoitettiin Työelämän alkoholiohjelma HUUGO:n järjestämässä tulevaisuusseminaarissa toukokuun alussa.

HUUGOa ovat toteuttaneet yhteistyössä ehkäisevän päihdetyön kansalaisjärjestö Elämäntapaliitto ry ja Työturvallisuuskeskus (TTK). Taustavoimina ovat olleet kaikki työmarkkinakeskusjärjestöt.

– Arvioiden mukaan Suomessa saatetaan alkoholin liikakäytön takia menettää - suoraan ja välillisesti - jopa kaksi miljoonaa työpäivää vuodessa, sanoo Elämäntapaliiton johtava erityissuunnittelija **Antti Hytti**.

Ei yksin työaikana

Suurimmat ongelmat eivät enää nykyisin liity päihtymykseen työaikana, vaan reippaasti lisääntyneen vapaaajan alkoholinkäytön vaikutukset heijastuvat myös työelämään muun muassa lisääntyneinä sairauspoissaoloina.

– Alkoholi ei silti ole mikään luonnonvoima, vaan asianmukaisilla työvälineillä voidaan huomattavasti vähentää haittojen esiintymistä työpaikoilla, Hytti muistuttaa.

Yksi keskeisistä työpaikkojen välineistä päihdehaittojen torjunnassa on ajantasainen päihdeohjelma, sillä talon pelisääntöjen tunteminen helpottaa haittoihin puuttumista. Työsuoje-

luhenkilöstön keskuudessa tehdyssä tutkimuksessa on muun muassa todettu, että niillä työpaikoilla, joilla päihdeohjelma on, pystytään puuttumaan esiintyviin päihdehaittoihin yli kaksi kertaa niin usein kuin muilla työpaikoilla.

– Päihdeohjelman avainsanoja ovat työhyvinvointi, ennaltaehkäisy siirtäminen konkreettisiksi toimiksi ja ongelmiin puuttuminen heti ensimmäisestä merkistä, sanoo Hytti.

Työsuojeluhenkilöstön rooli selkiytynyt

Työsuojeluhenkilöstön rooli työpaikan päihdetyössä on viime vuosina selkiytynyt. Siihen on vaikuttanut työmarkkinakeskusjärjestöjen vuonna 2006 antama kaikkien toimialojen yhteinen päihdesuositus. Työsuojeluhenkilöt osallistuvat päihdeohjelman valmisteluun ja erityisesti ehkäisevän toiminnan suunnitteluun.

– He voivat antaa merkittävän tuen ohjelman jalkauttamiseen sekä terveysneuvonnan järjestämiseen, sanoo työelämän päihdeasioista vastaava asiantuntija **Hannu Tamminen** Työturvallisuuskeskuksesta.

Yhteistyökumppanina työterveyshuollon ohella on yhä useammin myös päihdejärjestö. Tätä on Huugo-ohjelman puitteissa kokeiltu hyvällä menestyksellä.

Työsuojeluvaltuutettu voi olla apuna puheeksiottotilanteessa.

– Siellä hän edustaa koko työyhteisön näkökulmaa ja neutraalilla tavalla tukee keskustelun onnistumista, kertoo Tamminen. |

TEKSTI: Oona Lavonsalo

ONKO KAIKKI SALITTUA?

Työhaastattelut voivat olla ikimuistoisia. Hyvällä tai huonolla tavalla. Haastattelihoita kun on moneen lähtöön. Toiset ovat ammattimaisia, toiset eivät ammattimaisia, toiset eivät ammattimaisuus unohtuu, kun haastatteltavan paikalle istahtaa nuori työnhakija. Silloin haastattelijassa saattaa ennakkoluulot tai silkkä röyhkeys ottaa vallan. Työnhakijan oikeudet sekä kunnioittaminen pyyhkäistään maton alle. Moni kokee, että nuorille voi soveltaa omat sääntönsä. Itsekin olen joutunut tämän huomaamaan.

Vuosia sitten olin elämäni ensimmäisessä kesätyöpaikka-haastattelussa. Kylmä hiki valui niskassani, kun astuin haastatteluhuoneeseen. Jännitin. Olin kuitenkin luottavainen itseäni, sillä tiesin valmistautuneeni haastatteluun hyvin. Olin kerrannut yleisimmät kysymykset sekä pohtinut niihin vastauksia. Tiesin melko tarkalleen, mitä tuleman piti. Tai niin ainakin luulin. Kyseinen haastattelu osoittautuikin melkoiseksi yllätykseksi.

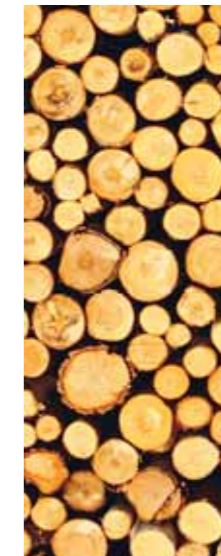
Koko haastattelun ajan haastattelijani pommitti minua mitä erikoisimmilla kysymyksillä. Kaiken huipuksi suurin osa niistä

koski yksityiselämäni. Ehkä mieleenpainuvinta oli utelu alkoholinkäytöstäni – varsinkin, kun olin tuolloin vielä reippaasti alaikäinen. Haastattelijani tivasi minulta, käytätkö alkoholia ja jos käytän, niin kuinka usein. Kysymystään hän perusteli oikeudellaan tietää "olenko ajoissa ja reippaana joka aamu".

Muistan ajatelleeni, kuinka tyhmänä haastattelijani minua – tai nuoria yleensä – oikein pitää. Vastasin kuitenkin kysymykseen ja lopulta sain myös paikan. Olin silti tietoinen, että haastattelijalta oli päässyt unohtumaan pari pikkiriikkistä lakiasiaa. Esimerkiksi se, että työhaastattelussa on luvallista kysellä vain työsuhteen kannalta oleellisia asioita. Alkoholinkäyttötapani tuskin olivat työnkuvani kannalta kovin merkityksellisiä.

Olisi ollut hauska nähdä, minkälainen haloo samasta kysymyksestä olisi nostettu, jos se olisi esitetty samaa paikkaa hakevalle aikuiselle. Tuskinpa haastattelijani kysymystään olisi silloin edes esittänyt. Moni työnantaja näyttääkin ajattelevan, että meiltä nuorilta voi kysyä työhaastattelussa vähän mitä tahansa. En tiedä, onko syynä nuorten aliarvioiminen vai mikä. Sen kuitenkin

Puun ja kuoren välissä

Oona Lavonsalo on kevään ylioppilas, joka kolumnoi väliavuotta viettävän, opiskelupaikkaa miettivän nuoren ajatuksia STTK-lehdelle.

tiedän, että nuorilla on harvoin varaa huomauttaa asiattomuudesta. Muuten jääme vaille työpaikkaa.

Kukaan ei ole erikoistunut puolustamaan nuorten korkeakoulutettomien pätkätyöläisten oikeuksia. Vai onko?

Erikoisia työhaastattelukokemuksiani löytyisi vaikka kuinka lisää. Suurimmalle osalle niistä voin näin jälkikäteen vain nauraa. Aina ei kuitenkaan huumorintaju tilanteissa riitä. Eikä edes pitäisi. Eräs ystäväni ei ole ensimmäinen nuori nainen, jonka työhaastattelu on osoittautunut treffeiksi työnantajan kanssa. Työhön liittyvistä kysymyksistä ei ole ollut tietoaakaan, flirttailusta sen sijaan sitäkin enemmän. Jotkut ovat siirtyneet suoraan röyhkeisiin ehdotuksiin.

Kauemmas ei ammattimaisesta käytöksestä haastattelijani pääse. Tavanomaisesta ennakoasenteisesta käytöksestä tulee laimontaa. Jos aikuinen ihminen on valmis kohtelemaan nuorta työpaikanhakijaa näin häikäilemättömästi, on enemmän kuin oikeutettua vastata samalla mitalla takaisin. On meillä nuorillakin yhtäläillä pokkaa: ystäväni hankki ehdotuksia tehneelle haastattelijalleen potkut.

Ja hyvä niin. Ehkä työnantajat alkavat pikkuhiljaa oppimaan, ettei nuoria vedetä kuin pässejä narussa. Tiedämme, että meilläkin on oikeutemme. Ne ovat samat oikeudet kuin kaikilla muillakin. Koulutustasosta, iästä tai työkokemuksesta huolimatta. |

Kolumnisarja päättyy tähän.

Suhdannerahoitus rakentaa tietä taantumasta yli

Valtion erityisrahoitusyhtiön Finnveran suhdannelainat ja -takaukset viedään käsittelyyn. Ne on tarkoitettu auttamaan kannattavia firmoja selviämään taantumasta yli.

on pitänyt huolen siitä, ettei rahoituksen kokonaishinta ole juurikaan noussut, vaikka pankkien marginaalit ovat kasvaneet.

Tuttu kaava

Taantuma on edennyt aikaisemmasta suhdannehistoriasta tutun kaavan mukaan. Ensimmäinen se iskee metsä- ja puuteollisuuteen.

- Sahat joutuivat "tuleen" ensimmäisinä ja yllättävän varhaisessa vaiheessa nyt myös veneteollisuus, Ojala sanoo.

Rakentaminen ja siihen liittyvät toimialat ajautuivat vaikeuksiin viime vuoden puolella. Viennin romahduttua metallin alihankkijat kokevat parhaillaan kovia.

- Taantuma on ulottumassa jo myös palvelujen puolelle. Monilla toimialoilla on jonkinlaisia vaikeuksia.

Vastaiskun täsmäse

Ojala kertoo Finnveralla olevan merkittävä rooli hallituksen elvytyspolitiikassa. Yhtiön rahoituksen myöntämisvaltuuksia sekä kotimaan rahoitukseen että vientitakuuta varten on lisätty. Suhdannelainat ja -takaukset otettiin käyttöön maaliskuun alkupuolella. Vuosiksi 2009-2011 on niihin varattu rahaa 900 miljoonaa euroa.

Finnveran Veijo Ojalan mielestä talouskriisi ei toistaiseksi ole yhtä vaikea kuin 1990-luvulla.

- Suhdannelainat ja -takaukset ovat meidän täsmäsemmen tätä taantumaa vastaan.

Finnvera antaa apua rahoitus- ja talouskriisistä kärsiville yrityksille, jotta ne selviäisivät taantumasta yli.

- Yrityksellä on suhdannerahoitusta saatavaksi oltava kannattavan toiminnan edellytykset. Emme rahoita kannattamatonta yritystoimintaa. Yritystutkimus selvittää, että toiminnan edellytykset ovat olemassa taantumasta väistyttyä.

Finnvera edellyttää lisäksi, että yrityksen päärahoittajat, usein pankki tai vakuutusyhtiö, myöntävät sille lisärahoitusta tai vakuuttavat yrityksen rahoitustilannetta lykkäämällä sen lainojen lyhennyksiä tai pidentämällä laina-aikoa.

- Suhdannelainalla ei voi maksaa pois muiden rahoittajien vastuuta, mutta se auttaa vakauttamaan yrityksen rahoitustilanteen vähän pidemmäksi aikaa.

Ei vielä pahin

Ojala sanoo suhdannelainoista käytetyn viime laman aikana, ja niistä "saatiin ihan hyviä kokemuksia".

Ollaanko nyt yhtä pahassa tilanteessa?

- Ajat ovat erilaiset, mutta kyllä silloin oli vielä hankalampaa, koska yrityksillä oli valuuttalainoja ja markka devalvoitiin. Korkotaso oli myös prosenttiyksikköä korkeampi kuin nyt. Pitäisi silloisia vaikeuksia paljon suurempina kuin niitä, joita nyt on tähän mennessä tullut vastaan. |

Rahan hinta ei ole kaikille sama

■ Korot ovat laskeneet huimaa vauhtia viime syksyn huippuhetkestä. Uusien yritysluottojen korko on puolittunut. Mutta niin yritykset kuin yksityisetkin saavat maksaa lainoistaan erilaisia riski- ja epäluottamuslisä, joihin ne itse ovat täysin syöttömiä.

Markkinakorot ovat nyt jopa alemmalla tasolla kuin kesällä 2005, ennen Euroopan keskuspankin koronnostojen alkua. EKP:n ohjaukorko on prosenttiyksikön alempi kuin silloin.

Kesällä 2005 pankkien keskinäisten vakuudellisten lainojen korko eli euro-korko oli vähän yli kaksi prosenttia. EKP:n ohjaukorko oli kahdessa prosentissa.

Vakuudettomista 12 kuukauden lainoista pankit pyysivät toisiltaan prosenttiyksikön kymmenesosan enemmän kuin vakuudellisista lainoista. Tämä euribor-koron ero vakuudellisten lainojen euro-korkoon kertoo pankkien välillä vallitsevasta luottamuksesta.

Yritykset maksoivat alle miljoonan euron lainoistaan vuosina 2004 - 2005 korkoa noin puolitoista prosenttia yli euriborin. Suuret yritykset maksoivat pienempää marginaalia, noin 0,9 prosenttia.

Tällä marginaalilla kateetaan yli euriborin maksettava hinta rahasta, jonka pankki hankkii myöntääkseen lainan, lainan hoitokulut ja luottoriskit. Sillä kateetaan myös tuotto niille omille pääomille, jotka pankilla on oltava myönnettyä lainaa vastaan.

Kun EKP alkoi nostaa korkojaan, pankkien välisillä

markkinoilla vakuudellisten ja vakuudettomien lainojen marginaali pysyi ennallaan. Sen sijaan asiakkailta euriborin päälle perityt marginaalit putosivat.

Pienet maksavat epäluottamuksesta

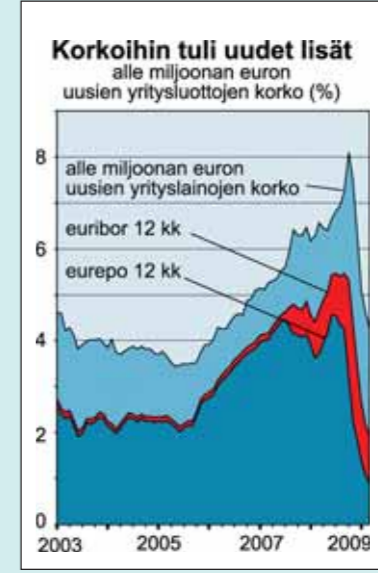
Elokuussa 2007 pankkien välisillä markkinoilla vakuudellisten ja vakuudettomien lainojen korkoero alkoi kasvaa. Vuoden päästä se oli noussut jo prosenttiin ja viime lokakuussa yli kahden prosentin. Nyt ollaan palattu taas prosentin tuntumaan. Tämä korkoero, pankkien välisen epäluottamuksen hinta, on edelleen kymmenkertainen kesään 2005 verrattuna. Kaikki lainanottajat maksavat tätä lisää.

Suurissa yrityslainoissa euriborin päälle peritty marginaali on viime syksyn piikin jälkeen pudonnut samalle tasolle, missä oltiin tasaisen korkokehityksen aikana vuosina 2004 - 2005.

Sen sijaan pienempiä yrityslainoja tarvitsevat samoin kuin asuntolainanottajat joutuvat

edelleen maksamaan paljon korkeampia korkomarginaaleja kuin aikaisemmin rauhallisina aikoina. Pienistä yrityslainoista maksettiin rauhallisina aikoina korkoa puolisen prosenttiyksikköä enemmän kuin suurista yrityslainoista. Mutta nyt eroa on tullut jo lähes prosentti.

Pankit selittävät marginaalien nousua sillä, että ne joutuvat maksamaan enemmän hankkimastaan rahasta. Se pitää paikkansa. Mutta lasku tästä tuntuu jakautuvan kovin epätasaisesti. |

TALOUSKELLARI

Maksuhäiriöihin vauhtia

■ Yksityishenkilöiden maksuhäiriöt lisääntyivät tammi-maaliskuussa lähes viidenneksen. Suomen Asiakastieto Oy:n rekisteriin tehtiin uusia häiriömerkintöjä noin 107 000 henkilölle. Yhtiön mukaan merkinnät kasautuvat samoille henkilöille. Rekisteriin päätyneillä on keskimäärin kuusi merkintää.

Tilastokeskuksen mukaan maksuhäiriön takia peruutettiin vuonna 2008 noin 50 000 tiliä. Viime laman aikana 1991 jouduttiin lopettamaan runsaat 80 000 tiliä.

Luottotappioita kertyi luottokorttitileistä viime vuonna 32,4 miljoonaa euroa. Luvulla vuonna 1993 vastaava summa oli 26,4 miljoonaa.

Ikääntyneet innostuivat netistä

■ Kuluva vuosi muuttui historialliseksi. Internetin avulla laskunsa maksoi 37 prosenttia yli 65-vuotiaista. Ikäryhmän tähänastinen suosikki, suoraveloitusta, hävisi nyt ensimmäistä kertaa internetille.

Finanssialan keskusliiton mukaan suoraveloitusta käyttää 33 prosenttia ikäryhmästä. Pankin tiskillä maksajia on ikäryhmästä viisi prosenttia, maksupalvelua (maksupalvelukuoren avulla) käyttää joka kymmenes 65 vuotta täyttäneistä.

Kunnon mediamaksu

■ Myanmarin eli Burman sotilasjunta kaa vailee kunnon korotusta televisiolupamaksuun. Nyt luvasta maksetaan summa, joka vastaa 4,5 euroa. Korotuksen jälkeen lu-

vasta pitää pulittaa 750 euroa. Se vastaa Tekniikka&Talous-lehden mukaan jo moninkertaisesti keskimääräistä burmalaista vuosiansiota.

Sähköistä kilpailua

■ Kotitaloudet käyttävät entistä hanakammin mahdollisuutta vaihtaa sähköyhtiötään. Viime vuonna 3,4 prosenttia pienkäyttäjistä antoi kenkää vanhalle yhtiölleen.

Energiamarkkinaviraston mukaan kuluttajat ovat alkuvuonna käyttäneet ennätys-

mäisen ahkerasti viraston nettihintapalvelua. Sieltä tehtiin helmikuussa noin 480 000 hakua, tuplasti edellisvuotta enemmän.

Vilkas hintavertailu ennakoii viikkaita sähköyhtiöiden vaihtoviikkoja. Virasto kannustaa vaihtoihin hintakilpailun edistämiseksi.

TUNNUSLUKU

47,1

■ Kotitalouksien nettora hoitusvarallisuus oli vuoden 2008 lopussa 47,1 miljardia euroa. Summa on Suomen Pankin mukaan lähes kolmanneksen pienempi kuin 2007. Vähennys on seurausta kotitalouksien velkojen kasvusta ja rahoitusvarojen supistumisesta.

TOISTEN JUTUT

Meille jäsenet ovat asiakkaita. Meillä ei ole mitään tekemistä sellaisten asioiden kanssa kuin SAK:n mässäilymainos tai Vasemmistoliiton ay-tuet.

ERTOn viestintäpäällikkö
Petteri Kankkunen
Markkinointi & Mainonta 8.5.

Vaikuttaa siltä, että kaikki henkiset joustovarot on jo tuhattu. Taisivat kuluu kaikki huikeaan nousukautteen. Jäljellä ovat kateus ja kauna, jotka eivät kumpikaan lupaa hyvää tulevalle. Satuttavin esimerkki on valtakunnansovittelija **Juhani Saloniuksen** arvoton jahtaaminen lomalennolla saadun paremman istumapaikan vuoksi.

Päätoimittaja
Hannu Leinonen
Kauppalehti 4.5.

EK:n kauhukenarioissa Tehyn työtaistelun jälkinäytös näytellään loppuvuonna, jos julkinen puoli pyrkii palkkajohtajaksi ja hakee kompensatiota sairanhoidajien korotuksille.

Pääkirjoitus
Aamulehti 3.5.

Joskus tuntuu, että eläinten suojeleuinkin kiinnittää enemmän huomioita kuin vanhusten.

Kuntaliiton suunnittelupäällikkö
Reijo Vuorento
Helsingin Sanomat 3.5.

Merenkulkijan ammatista on nykyisin vapaus ja romantiikka kaukana. Miehistö ovat yhä pienempiä ja vapaita ei juuri ole.

Puheenjohtaja, merikapteeni
Antti Palola
Uutispäivä Demari 30.4.

Ay-liike tukee vasemmistoa.

Keskisuomalaisen otsikko 21.4.

Ari Peltonen: Kallioelämää
Like 2003, 172 s.

Ari Peltonen on Radio Helsingin toimittaja. Lisäksi hän on muusikko, Paska-nimisen rock-yhtyeen ainoa jäsen.

Peltonen asuu Kalliossa, joka on aivan omaa luokkaansa Helsingin kaupunginosien joukossa. Tämän tietävät kaikki helsinkiläiset ja etenkin kalliolaiset.

Kallioelämää kuvataan kaupunginosaeepokseksi ja siinä avataan kallioista perinnettä ja kulttuuria.

Kallion kulttuuri kiteytyy muutaman ydinasian ympärille: työtömyys, alkoholi, seksi. Kirjan henkilöistä kukaan ei tee töitä, kaikki käyttävät alkoholia aamusta iltaan ja tässä asiassa arkipäivät eivät poikkea millään tavalla viikonlopuista. Ja jatkuvasti mietitään kenet voisi seuraavaksi yrittää iskeä.

Ainakin osin kuvaus kalliolaisesta elämästä pitää varmasti paikkansa - kirjan takakannessa tosin vakuutetaan että kaikki on totta. Kalliolaisien anniskelukupiloiden määrästä päätellen ainakaan alkoholinkulutus Kalliossa ei ole suuresti liioiteltua. Ja sekin on totta, että Kalliossa on Helsingin halvimmat tuopit.

Kirja on korutonta kertomaa monien ihmisten elämästä ja arjesta, jossa suurin huoli tuntuu usein olevan se, mistä löytää rahat seuraavaan kaljaan. Suositeltava lukukokemus hyvin toimeentuleville uraputki-ihmisille, avartaa maailmankuvaa. Tästäkin voi jonkun elämä olla.

Anna-Leena Härkönen: Terveisiä
pallomerestä ja muita kirjoituksia
Otava 2004, 160 s.

Kerta kerralta innostun yhä enemmän Härkösen tekstistä. Hänen kirjoitustyylinsä on nasevaa ja todella oppoa lukijaan. Havahdun usein junassa siihen, että hihittelen ääneen lukiessani jotain Härkösen kirjaa.

Terveisiä pallomerestä koostuu 20 lyhyestä kertomuksesta, jotka on julkaistu 2000-luvun alussa Image-lehdessä. Härkönen käsittelee niissä arjesta tuttuja aiheita laidasta laitaan rempseällä tyyllillään.

Kirjan lopussa on Härkösen ohjeita hyvään elämään ja ne on osoitettu naisille, miehille, aviopareille ja vanhemmille. Ohessa yksi naisille osoitettu ohje: ”Jos olet lähdessä bileisiin, joihin sinun ei pitäisi missään tapauksessa mennä, älä yritä tehdä päätöksiä tyyliin ”mä otan vaan pari ja tuun kotiin viimeistään kymmeneltä”. Se on varmin tapa löytää itsensä pää wc-pöntössä kello neljältä aamuyöllä. Päätä, että nyt juhlit henkiveivissä ja panet elämän risaiseksi. Kun annat itsellesi luvan kaikkeen mahdolliseen, huomaat, ettei juhliminen huvitakaan ja palaat kotiin jo kello yhdeksän.” Tämä ohje muuten sopii myös miehille.

Härkösen suorapuheinen tyyli on helppoa ja piristävää luettavaa, suosittelen!

TIÄKKONÄ AY:STÄ

1. Kaikkien työnantajien kansaneläkemaksu aleni 0.8 prosenttiyksikköä huhtikuun alusta. Milloin kelamaksu poistuu pysyvästi?

- a) Vuoden 2012
- b) Vuoden 2010
- c) Vuoden 2015 alusta

2. STTK:n Eurooppa menestys -galluputkimuksen mukaan EU on saanut eniten hyvää aikaan suomalaisten kannalta

- a) Alkoholiasioissa
- b) Maahanmuuttokysymyksissä
- c) Liikkumisessa ja rajat ylittävissä matkustamisessa

3. Palkansaajajärjestöjen SAK:n, STTK:n ja Akavan eläkeiän nostamista vastustanut nettiadressi kokosi

- a) 170 000
- b) 20 000
- c) 110 000 nimeä

4. STTK:n valtuuston puheenjohtajana toimii

- a) Jukka Nyberg
- b) Pipsa Allen
- c) Pirkko Karttunen

5. Kuntia on yhdistynyt merkittävästi. Kuntien määrän vähenemisen piikki on tänä vuonna. Meillä on tällä hetkellä

- a) 348
- b) 415
- c) 288 kuntaa

6. Tapaturmat ovat suomalaisten neljänneksi yleisin kuolinsyy. Suurin yksittäinen syy on taustalla

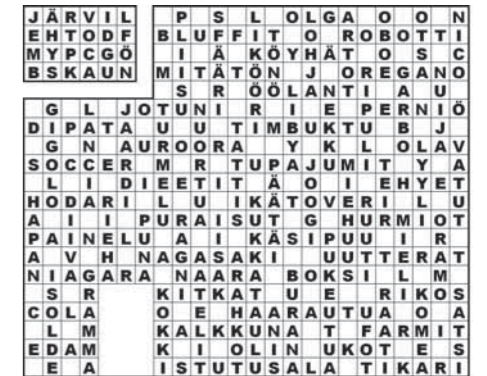
- a) Rikollisuus
- b) Alkoholi
- c) Huolimaton tulenkäsittely

Oikeat vastaukset:
1. b, 2. c, 3. a,
4. b, 5. a, 6. b.

Kovin alkaa olla kesäistä...

Tehtävämme löytyvät nykyisin myös netistä osoitteesta www.sanaristikot.net. Niitä voi ratkoa omalla päätteellä ja myös lähettää vastauksen saman tien ratkottuun tehtävään. Sivulla on paljon muitakin asioita ristikoista ja mm. vireä reaaliaikainen keskustelupalsta sekä myös mahdollisuus chattailua joko kaikkien tai oman ryhmän kanssa yksityishuoneessa. Lisäksi löytyy artikkeleita ja liki kolmetuhatta muuta ristikkoa, joita voi ratkoa huvikseen.

Ratkaisuna voi lähettää koko sivun sellaisenaan TAI numeroista 1-10 muodostuvan sanan joko postitse osoitteella STTK-krypto 4, PL 14, 00781 Hki tai sähköpostilla sanaris@sanaris.fi ennen seuraavan lehden ilmestymistä. Jos vastaa ratkottuun netti-tehtävään, tarvitsee vain painaa ”lähetä ratkaisu” -nappia, kun ruudut ovat täynnä ja on antanut tietonsa!

Krypton 2/2009 ratkaisu

Palkintoina jaamme viisi STTK-muistolahjaa. Oheinen ratkaisu on numerosta 2/2009, samoin seuraavat voittajat:

Raili Teppo, Kemi
Tarja Pesonen, Kuusamo
Anne Saarinen, Sysmä
Arja Sihvola, Kirkkonummi
Jari Hietanen, Vantaa

Onnittelut voittajille ja kiitokset kaikille mukana olleille!

